

Kirsi Savolainen

**MUSIIKKIOPISTOLAISESTA ITSENÄISEKSI
HARRASTAJAKSI**

Soitonopettaja edistämässä kestävän kanteleensoittoharrastuksen syntyä

**Opinnäytetyö
CENTRIA AMMATTIKORKEAKOULU
Musiikin koulutusohjelma
Huhtikuu 2013**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Kokkola-Pietarsaari	Aika huhtikuu 2013	Tekijä/tekijät Kirsi Savolainen
Koulutusohjelma musiikki		
Työn nimi MUSIIKKIOPISTOLAISESTA ITSENÄISEKSI HARRASTAJAKSI. Soitonopettaja edistämässä kestävä kanteleensoittoharrastuksen syntyä		
Työn ohjaaja Kirsti Rasehorn		Sivumäärä 35 + 1
Työelämäohjaaja Kirsti Rasehorn		
<p>Laadullisen tutkimukseni aiheena oli kanteleensoittoharrastuksen jatkuminen musiikkiopiston jälkeen. Tavoitteena oli selvittää, miten soitonopettaja voi edistää kestävä soittoharrastuksen syntyä musiikkiopistossa. Tutkimuksessa etsittiin keinoja, joilla opettaja voi tukea kestävä soittomotivaatiota ja antaa valmiuksia itsenäiseen harrastamiseen. Lisäksi selvitettiin aikuisille suunnattua harrastustarjontaa.</p> <p>Aihetta tutkittiin Webropol-pohjaan tehdyllä sähköisellä tutkimuskyselyllä. Kyselyyn vastasi 18 kanteleensoiton opettajaa. Kyselylomakkeen aihealueita olivat soittoharrastuksen jatkuminen, soittomotivaatio, valmiudet itsenäiseen harrastamiseen, musiikkiopisto-järjestelmä ja aikuisen harrastusmahdollisuudet.</p> <p>Tutkimustuloksista ilmeni, että monet elinikäistä soittoharrastusta tukevat keinot ovat läsnä kaikilla soittotunneilla. Keinoja ovat esimerkiksi hyvään musiikkisuhteeseen kasvattaminen ja nuotinlukutaidon, korvakuulolta soittamisen ja vapaan säestyksen opettaminen. Opettaja voi antaa vastuuta vähitellen oppilaille itselleen ja opettaa itsenäisen työskentelyn taitoja. Motivaation tukemisessa yhteissoitto ja esiintymiset ovat tärkeitä. Opettaja voi vahvistaa itsenäiseen harrastamiseen tarvittavaa asennetta: itseluottamusta, rohkeutta ja innokkuutta. Musiikkiopiston päättyessä opettaja voi ottaa puheeksi harrastuksen tulevaisuuden. Harrastustarjontaa on tarjolla vaihtelevasti paikkakunnasta riippuen. Harrastusmuodoiksi ehdotettiin erilaisia yhteissoittomuotoja kuten kanteleorkestereita.</p>		
Asiasanat kantele, motivaatio, musiikkioppilaitokset, soitonopetus, soittoharrastus		

ABSTRACT

Unit Kokkola-Pietarsaari	Date April 2013	Author Kirsi Savolainen
Degree programme Music		
Name of thesis AMATEURING AFTER MUSIC SCHOOL Instrumental teacher supporting development of life-long kantele playing as a hobby		
Instructor Kirsti Rasehorn		Pages 35 + 1
Supervisor Kirsti Rasehorn		
<p>The subject of this thesis was the continuation of kantele playing as a hobby after finishing music school studies. The aim was to find methods for kantele teachers to support the development of life-long motivation for playing and provide abilities for independent amateuring. Also, the thesis aimed at finding out the music activities available for adult kantele players.</p> <p>The qualitative research data was collected with an electronic survey questionnaire using a Webropol form. The questionnaire was answered by 18 kantele teachers. The questionnaire focused in the continuation of the playing as a hobby, the motivation of playing, abilities for independent amateuring, the music school system and music activities for adults.</p> <p>According to the results, many of the methods that can be used to support life-long playing as a hobby are part of everyday instrument lessons. These methods were for example supporting the positive relation to music and teaching sight-reading, playing by ear and accompaniment. Teacher can give the student responsibility gradually for his hobby and teach skills needed for independent working. Playing together and performing are important when supporting motivation. Teacher can encourage the attitude needed for independent amateuring: self-confidence, courage and enthusiasm. When a student is about to finish his studies at music school, the teacher can initiate a conversation about the future of the hobby. The activities available for adults depend on the locality. Different forms of kantele related activities, such as amateur kantele orchestras, were suggested to be organized.</p>		
<p>Key words instrumental teaching, kantele, motivation, music schools, playing music as a hobby</p>		

**TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	1
2 KANTELEENSOITTOHARRASTUS	3
2.1 Kantele musiikkioppilaitosinstrumenttina	3
2.2 Musiikkiopisto-opintojen tavoitteet ja niiden toteutuminen	4
2.3 Aikuisen musiikkiharrastus	6
3 SOITTOMOTIVAATIO	8
3.1 Motivaatio ja tavoiteorientaatiot	8
3.2 Soittamiseen motivoivia tekijöitä	9
3.3 Opettaja edistämässä sisäistä motivaatiota	10
4 TUTKIMUS	13
4.1 Kyselylomaketutkimus	13
4.2 Vastaaajat	13
5 TULOKSET	16
5.1 Musiikkiopiston jälkeinen soittoharrastus ja harrastuksen jatkumiseen vaikuttavia tekijöitä	16
5.1.1 Soittoharrastuksen jatkuminen musiikkiopiston jälkeen	16
5.1.2 Syyt kanteleensoittoharrastuksen päättymiseen	17
5.1.3 Opettajan mahdollisuudet vaikuttaa harrastuksen jatkumiseen	18
5.1.4 Kantele instrumenttina	19
5.2 Soittomotivaatio	20
5.2.1 Soittamiseen motivoivia tekijöitä	20
5.2.2 Opettajan mahdollisuudet edistää motivaatiota	21
5.3 Valmiudet itsenäiseen harrastamiseen	22
5.3.1 Musiikilliset taidot	23
5.3.2 Muut taidot	23
5.3.3 Opettaja kasvattamassa itsenäisiä harrastajia	24
5.4 Musiikkiopisto ja elinikäinen harrastaminen	25
5.4.1 Musiikkiopiston tavoitteet	25
5.4.2 Harrastajat musiikkiopistossa	27
5.5 Aikuisen kanteleensoittoharrastus	28
6 POHDINTA	30
LÄHTEET	34
LIITTEET	
TAULUKOT	
TAULUKKO 1. Opetuskokemuksen määrä	14
TAULUKKO 2. Opetuskokemuksen muodostuminen	15
TAULUKKO 3. Opetettava soittotyyli	15

1 JOHDANTO

Suomen musiikkioppilaitoksissa opiskelee satoja kanteleensoittajia, jotka saavuttavat vuosien harjoittelulla hyvän soittotaidon. Musiikkiopiston päätyttyä säännölliseen soittotuntiin totunut oppilas jää yhtäkkiä yksin soittoharrastuksensa kanssa. Soittaminen unohtuu, eikä harrastus jatku aikuisena. Usein kiinnostusta soittamiseen kyllä olisi, mutta on vaikeaa saada aikaiseksi ja pitää harrastusta yllä ilman säännöllisiä tunteja. Kanteleensoiton opettajana minusta tuntuu turhauttavalta ajatella, että oppilaat lopettavat soittamisen, vaikka musiikkiharrastuksesta voisi olla heille paljon iloa myös aikuisena.

Opinnäytetyöni tavoitteena on selvittää, miten soitonopettaja voi edistää kestävästä soittoharrastuksesta syntyä musiikkiopistossa. Uskoakseni oppilaita aktivoivilla opetusmenetelmillä voi kasvattaa oppilaista opettajasta riippumattomia harrastajamuusikoita. Opettaja voi myös auttaa oppilasta löytämään itselleen sopivan tavan harrastaa musiikkia. Tutkin myös, mikä motivoi soittamiseen ja miten opettaja voi tukea kestävästä soittomotivaation syntyä. Tutkimus auttaa kehittämään omaa opetustani ja tarjoaa uusia ideoita myös muille soitonopettajille instrumentista riippumatta.

Laadullisen tutkimukseni kohteena ovat perustason tai musiikkiopistotason suorittaneet kanteleensoittajat, joilla on kiinnostusta jatkaa soittamista harrastuksena. Raja pois soittajat, jotka jatkavat ammattiopintoihin, sekä soittajat, jotka haluavat lopettaa soittamisen. Kohderyhmänä ovat siis kanteleensoittajat, joilla on halukkuutta jatkaa soittamista mutta joiden harrastus uhkaa unohtua aikuistumisen myötä. Tässä tutkimuksessa tarkoitan elinikäisellä soitto-harrastuksella myös satunnaista ja epäsäännöllistä harrastamista.

Toteutin tutkimuksen teemakyselytutkimuksena, johon vastasivat kanteleensoiton opettajat. Halusin, että kyselyyn vastaavat juuri kanteleensoiton opettajat, koska halusin hyödyntää opettajien ammattitaitoa ja heidän yleiskuvaansa useista oppilaista. Lisäksi syynä oli työn näkökulma eli opettajan mahdollisuudet vaikuttaa harrastuksen jatkumiseen.

Aihetta ovat tutkineet aiemmin muun muassa Piia Kärjes-Peltola pro gradu -tutkielmassaan *Lapsuuden musiikkiopisto-opintojen merkitys aikuiselämässä* (2001) ja Pauliina Ylinen pro gradu -tutkielmassaan *Musiikkioppilaitokset harrastajaksi kasvamisen näyttämönä*

(2008). Aihetta on tutkittu melko vähän. Kaikki lukemani aiemmat tutkimukset ovat entisille musiikkiopistolaisille tehtyjä kysely- tai haastattelututkimuksia, joten oma opettajille tehty kyselytutkimukseni tuo aiheeseen uuden näkökulman.

Elinikäinen musiikkiharrastus on ajankohtainen keskustelunaihe musiikkialalla. Musiikkiopistojen ammattilaisia kasvattava ja suorituspainotteinen ilmapiiri on muuttumassa pehmeämpään, hyvää musiikkisuhdetta ja elinikäistä musiikkiharrastusta painottavaan suuntaan. Pedagogiikassa korostetaan sosiokonstruktivistista oppimiskäsitystä, oppilaslähtöisyyttä ja oppilaan omien tavoitteiden huomioimista. Toivon, että tämä työ tuo uusia ideoita siitä, kuinka opettaja voi tukea elinikäisen musiikkiharrastuksen syntymistä.

2 KANTELEENSOITTOHARRASTUS

Suomessa kanteleensoittoa voi opiskella tällä hetkellä pääaineena monissa oppilaitoksissa musiikkiopistosta yliopistoon. Musiikkiopisto-opintojen tavoitteena on muun muassa hyvän musiikkisuhteen muodostuminen ja elämänikäisen musiikkiharrastuksen syntyminen. Käytännössä soittoharrastus harvoin jatkuu musiikkiopiston jälkeen, vaikka suhtautuminen soittamiseen on positiivista. Kanteleen kohdalla ohjattuja harrastusmahdollisuuksia voi olla vaikea löytää.

2.1 Kantele musiikkioppilaitosinstrumenttina

Kantele on kasvattanut suosiotaan viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana. Muun muassa Martti Pokelan merkittävän työn ansiosta kantele on saanut vakaan aseman suomalaisissa musiikkioppilaitoksissa. Klassisen- ja kansanmusiikkilinjan opetusta tarjotaan musiikkiopistoissa, konservatorioissa, ammattikorkeakouluissa ja Sibelius-Akatemiassa. Kanteleensoittoa voi opiskella pääaineena 50 oppilaitoksessa. (Jalkanen, Laitinen & Tenhunen 2010, 300.)

Kanteleen otti musiikkioppilaitoksen opetusohjelmaan ensimmäistä kertaa mukaan Paul Salminen Helsingin kansankonservatoriossa vuonna 1923. Suurin kehitys musiikkioppilaitosinstrumentiksi tapahtui 1970- ja 1980-luvuilla, jolloin perustettiin Kanteleliitto (1977), laadittiin klassisen musiikin kurssitutkintovaatimukset (1980) ja aloitettiin ammattiin tähtäävä koulutus Sibelius-Akatemian koulumusiikin osastolla (1976), kansanmusiikin osastolla (1983) ja solistisella osastolla (1987) sekä Päijät-Hämeen konservatoriossa (1984). (Honkonen 1996, Jalkanen ym. 2010.)

Ulla Honkonen on tehnyt vuonna 1996 kattavan selvityksen kanteleensoiton opetuksen tilanteesta. Valitettavasti tuoreempaa selvitystä ei ole tehty. Vuonna 1996 kanteleensoittoa opiskeli 412 oppilasta 43 oppilaitoksessa 44 opettajan johdolla. Koska ammattikoulutusta oli ollut olemassa vasta noin kymmenen vuoden ajan, vuonna 1996 Suomessa oli vain 17 pätevää kanteleensoiton opettajaa. Kaikista opettajista 87 % oli alle 40-vuotiaita ja 91 % naisia. Vuonna 1996 useat oppilaitokset ilmoittivat haluavansa ottaa kanteleen opetusohjelmaansa, mutta opettajia ei ollut tarpeeksi. (Honkonen 1996, 4-12.)

Vajaassa 20 vuodessa pätevien opettajien määrä on moninkertaistunut. Kanteleensoiton opettajat ry:ssä on nykyisin noin 80 jäsentä (Jalkanen ym. 2010, 301). Yritin selvittää vuoden 2012 tarkkaa oppilasmäärää Kanteleliitosta ja Suomen musiikkioppilaitosten liitosta, mutta en saanut vastauksia kysymyksiini. Jotakin voi kuitenkin päätellä Kanteleliiton järjestämien kantelekilpailujen osallistujamääristä. Vuonna 2009 valtakunnallisiin yhtyekilpailuihin osallistui lähes 300 kilpailijaa (Jalkanen ym. 2010, 300). Vuonna 2011 kansainvälisiin soolokilpailuihin osallistui 110 kilpailijaa lapsista ammattilaisiin. Sarjoja oli kolme: taidemusiikki, kansanmusiikki ja muu musiikki. Kilpailujen taso ja soittajien innostus kertovat kanteleensoiton suosiosta. (Heikkilä 2011.)

2.2 Musiikkiopisto-opintojen tavoitteet ja niiden toteutuminen

Musiikkiopistoissa annettava opetus kuuluu taiteen perusopetukseen. Sen tavoitteet ja sisältö määritellään taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteissa. Vuoden 2002 opetussuunnitelman perusteiden mukaan tavoitteena on:

- luoda edellytyksiä hyvän musiikkisuhteen syntymiselle ja musiikin elämänikäiselle harrastamiselle
- antaa valmiudet musiikkialan ammattiopintoihin
- tukea oppilaan henkistä kasvua ja persoonallisuuden lujittumista sekä luovuuden ja sosiaalisten taitojen kehittymistä
- ohjata oppilasta keskittyneeseen, määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä rakentavaan toimintaan yksilönä ja ryhmän jäsenenä
- säilyttää ja kehittää kansallista musiikkikulttuuria
- vastata musiikkialan ammattikoulutuksen ja työelämän asettamiin vaatimuksiin.

(Opetushallitus 2002, 1 §.)

Tavoitteista mainitaan heti ensimmäisenä hyvän musiikkisuhteen syntyminen ja edellytykset musiikin elämänikäiselle harrastamiselle. Elämänikäisen musiikkiharrastuksen toteutumista on tutkinut muun muassa Piia Kärjes-Peltola pro gradu -tutkimuksessaan *Lapsuuden musiikkiopisto-opintojen merkitys aikuiselämässä* (2001). Hän toteutti kyselytutkimuksen 178 entiselle musiikkiopistolaiselle. Vastaajat olivat opiskelleet musiikkiopistossa klassista musiikkia, ja heistä 25 % oli jatkanut musiikin ammattilaiseksi.

Kyselyn tulos oli, että musiikki on vastanneille tärkeä osa elämää, mutta kiinnostus ei juuri suuntaudu klassiseen musiikkiin, jota he opiskelivat musiikkiopistossa. (Kärjes-Peltola 2001, 60.)

Kärjes-Peltolan tutkimukseen vastanneista 84 % pitää musiikin merkitystä elämässä tärkeänä tai erittäin tärkeänä. Kaikilla on läheinen tai neutraali suhde klassiseen musiikkiin. Kaksi kolmasosaa laittaisi lapsensa musiikkiopistoon. Suhtautuminen musiikkiin on siis positiivista, mutta itse musiikin harrastaminen jää vähäiseksi. Useimmat vastaavat soittavansa musiikkiopiston pääinstrumenttiaan melko harvoin, 26 % hyvin harvoin ja 9 % ei koskaan. Yli puolet harrastaa musiikkia muussa muodossa erittäin harvoin. Vastaajat kokivat kuitenkin, että musiikillisesta yleissivistyksestä ja esiintymiskokemuksesta on hyötyä työelämässä. (Kärjes-Peltola 2001, 34-53.)

Samansuuntaisia tuloksia ovat saaneet myös Ritva Siirilä (2010) ja Elina Hakala (2004) ammattikorkeakoulun opinnäytetöinä tekemissään tutkimuksissa. Siirilän kyselytutkimukseen vastanneista entisistä musiikkiopistolaisista suurin osa suhtautuu musiikkiharrastuksen jatkamiseen positiivisesti: varmasti jatkavansa ajatteli 15 %, ehkä joskus 65 % ja ei koskaan enää 20 % (Siirilä 2010, 33). Hakalan haastatteleminen entisten musiikkiopistolaisten asenne soittamista kohtaan on positiivinen, mutta kukaan haastatelluista ei ollut järjestänyt aikaa soittamista varten. Kukaan ei soita musiikkiopistoaikeista instrumenttiaan säännöllisesti. (Hakala 2004, 28.)

Mielenkiintoisen näkökulman antaa myös Erja Kososen väitöskirja *Mitä mieltä on pianonsoitossa? 13-15-vuotiaiden pianonsoittajien kokemuksia musiikkiharrastuksestaan* (2001). Haastatellut 13-15-vuotiaat pianistit mielsivät pianonsoiton elinikäiseksi harrastukseksi ja pitivät musiikkiopisto-opintojensa tavoitteena harrastusta, eivät ammattia. He arvelivat soittotaidosta olevan ehkä hyötyä tulevassa työssä. (Kosonen 2001, 74.)

Hakalan tutkimuksen mukaan tärkeimmät syyt soittoharrastuksen päättymiseen ovat ajankäytön muuttuminen ja soittotaidon heikentyminen säännöllisen harjoittelun loputtua. Nuoren aikuisen elämän täyttävät opiskelu, työ, muut harrastukset ja seurustelu, eikä soittamiselle jää aikaa. Kun soittamista ei enää harjoittele säännöllisesti, soittotekniikka heikentyy eikä soittaja pysty enää soittamaan haluamallaan tavalla. Musiikkiopistossa saadut käsitykset soiton säännöllisyydestä ja tarkkuudesta ja täydellisyyteen pyrkimisestä eivät muutu helposti. (Hakala, 2004, 28-36.)

Kärjes-Peltolan (2001), Siirilän (2010), Hakalan (2004) ja Kososen (2001) tutkimukset vahvistavat oman ennakkokäsitykseni, jonka mukaan kiinnostusta soittoharrastuksen jatkamiseen musiikkiopiston jälkeen löytyy, mutta käytännössä harrastus jatkuu harvoin. Harrastajaksi kasvamista musiikkiopistossa käsittelee myös Pauliina Ylisen (2008) pro gradu -tutkielma *Musiikkioppilaitokset harrastajaksi kasvamisen näyttämönä*. Ylisen mukaan musiikkioppilaitosten opettaja- ja suorituskeskeinen, ammattiin tähtäävä ja tiedon kopioimiseen ja toistamiseen perustuva opetuskulttuuri ei onnistu kasvattamaan musiikin elinikäisiä harrastajia. Opittuja asioita ei liitetä muuhun elämään eikä pystytä hyödyntämään oppilaitoksen ulkopuolella. Musiikkikulttuurissa arvostetaan vain virtuooseja ja ammattilaisia, ja harrastaminen nähdään epäonnistumisena, mikä estää myönteisen harrastajaidentiteetin kehittymisen. (Ylinen 2008, 59–66.)

Musiikkiopistojärjestelmää on kritisoinut myös Kimmo Lehtonen, jonka mukaan musiikkioppilaitosten vaatima ammattimaisuus on johtanut toiminnan kapea-alaisuuteen, runsaisiin keskeyttäneisiin sekä ammattimuusikkojen ylituotantoon ja yksipuoliseen suuntautumiseen klassiseen musiikkiin. Hyvän ja rakkaan harrastuksen asemasta moni on oppinut, ettei hänellä ole riittävää lahjakkuutta tai ettei musiikki ole häntä varten. (Lehtonen 2004, 133–135.) Mikko Anttilan sanoin: ”Vuoden 2002 Opetussuunnitelman perusteet ovat oikein hyvät, mutta todellisuus on kaukana tästä opetussuunnitelmasta” (Anttila 2004, 217–218).

2.3 Aikuisen musiikkiharrastus

Harrastuneisuudella tarkoitetaan jatkuvaa ja omaehtoista suuntautumista tiettyyn asiaan. Keskeistä on itsestä lähtevä kiinnostus ja toiminnan suhteellisen pysyvä luonne. (Metsämuuronen 1995 teoksessa Satorius 1998). Tässä tutkimuksessa harrastuksella tarkoitetaan myös toimintaa, joka ei ole säännöllistä vaan tapahtuu harvakseltaan.

Musiikki on suosituin luova harrastus: Tilastokeskuksen vuoden 2002 vapaa-aikatutkimuksen mukaan 14 % yli 10-vuotiaista suomalaisista soittaa jotakin soitinta ja 5 % harrastaa laulamista. Vastaajista 26 % ilmoittaa soittaneensa aikaisemmin, mutta ei soita enää. Musiikkia kuuntelee aktiivisesti yli 90 % suomalaisista ja 40 % käy konsertissa vähintään kerran vuodessa. Instrumentin soittaminen on kuitenkin vähentynyt, sillä vuonna

1981 20% harrasti soittamista. Soittaminen on vähentynyt lähinnä lapsilla ja nuorilla. (SVT 2002.)

Musiikkia voi harrastaa esimerkiksi työväen- ja kansalaisopistoissa, yhdistyksissä tai harrastajajärjestöissä. Laulajat voivat liittyä kuoroon ja orkesterisoittajat harrastajaorkesteriin. Esimerkiksi yliopistoilla on harrastajaorkestereita kuten puhallin- ja sinfoniaorkestereita. Soittamista voi harrastaa yhtyeessä tai soittotunneilla käymällä. Harrastaminen voi olla myös epämuodollista omaksi iloksi soittamista tai laulamista. Monet soittavat kotona lastensa kanssa ja esiintyvät perheen tai työpaikan juhlissa. (Hakala 2004; Hietala 2009; Kauppinen & Sintonen 2004; Kärjes-Peltola 2001; Siirilä 2010.)

Kanteleen kohdalla ohjattua harrastustoimintaa on tarjolla melko huonosti. Nykyään toimivia kanteleyhtyeitä ovat esimerkiksi Finn-kanteleet, Käenpiiat ja LuoMuKanteleet. Selvitin työväenopistojen tarjontaa Espoossa, Helsingissä ja Vantaalla. Missään pääkaupunkiseudun työväenopistossa ei ole tarjolla kantelekursseja 5- ja 10-kielisen alkeiskursseja lukuun ottamatta. Soitossa pitkälle edistyneille sopivia kursseja ei ole. Ison kanteleen soittoa aikuisille tarjoaa etsintäni perusteella pääkaupunkiseudulla ainoastaan musiikkikoulu Musike. Musiikkikoulujen kohdalla ongelmaksi voi muodostua korkea hinta. Esimerkiksi Laulun taikaa -musiikkikoulussa 45 minuutin yksityistunti maksaa 47 euroa ja lukukausi 806 euroa. (Espoon kaupunki 2012; Helsingin kaupunki 2012; Vantaan kaupunki 2012; Musiikkikoulu Musike 2012; Laulun taikaa 2012.)

Aikuiskasvatuksella on valtavia mahdollisuuksia, ja elinikäisen oppimisen periaatteen mukaisesti aikuispedagogiikkaan kannattaa panostaa (Salonen 2001, 79). Musiikkiharrastus antaa hyvää vastapainoa rankalle työelämälle ja pitää mielen ja terveyden kunnossa (Lappalainen 2004, 72). Aikuinen musiikin harrastaja voi nauttia soittamisesta ja oppimisesta, ilman että hänen tarvitsee olla paras soittaja (Aho 2004, 53).

3 SOITTOMOTIVAATIO

Kestävän soittoharrastuksen edellytyksenä on sisäinen motivaatio ja aito kiinnostus musiikkia kohtaan. Soittamiseen motivoivat musiikin itsensä lisäksi muun muassa musiikkiin liittyvät sosiaaliset suhteet ja onnistumisen elämykset. Opettaja voi vaikuttaa sisäisen motivaation, hyvien opiskelustrategioiden ja itseohjautuvuuden kehittymiseen.

3.1 Motivaatio ja tavoiteorientaatiot

Motivaatiolla tarkoitetaan psyykkisiä prosesseja, jotka saavat yksilön käyttäytymään tavoitteellisesti. Motivaatio suuntaa ja ylläpitää yksilön toimintaa. Motivoitunut oppilas haluaa kehittää osaamistaan ja on sitoutunut opiskeluun ja oppimiseen. Hän käyttää mielekkäitä opiskelustrategioita eikä pelkää haasteita. (Anttila 2004; Tynjälä 2002.)

Motivaatio luokitellaan sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon: Sisäisesti motivoitunut oppilas on kiinnostunut ensisijaisesti opiskeltavasta asiasta, ulkoisesti motivoitunut taas muista palkkioista. Sisäisesti motivoitunut oppilas saa tyydytystä oppimisesta ja haasteista, kun taas ulkoisesti motivoitunut tavoittelee palkkioita tai pyrkii välttämään rangaistuksen. Sisäiset palkinnot ovat pidempiaikaisempia ja henkisesti tyydyttävämpiä. Niistä tulee helpommin pysyvän motivaation lähde. Ne johtavat parempiin oppimistuloksiin ja pysyvään sitoutumiseen. (Anttila 2004; Anttila & Juvonen 2002.)

Motivaatioon vaikuttavat oppilaan kiinnostus ja arvostus käsillä olevaa tehtävää kohtaan. Sosiokognitiivisen näkemyksen mukaan motivaatioon vaikuttavat oppilaan käsitykset tehtävistä ja itsestä oppijana. Minäkäsitys vaikuttaa oppilaan menestymisen odotuksiin eli käsitykseen siitä, onko hänen mahdollista saavuttaa tavoite. Niin kutsutuilla attribuutiokomuksilla tarkoitetaan käsityksiä onnistumisten tai epäonnistumisten syistä. Parhaimmillaan oppilas kokee, että menestyminen johtuu omista kyvyistä ja epäonnistuminen tilannetekijöistä kuten vähäisestä yrittämisestä. Kaikkiin oppilaan käsityksiin vaikuttaa sosiaalinen vuorovaikutus ympäristön kanssa. Motivaation kannalta tärkeää on sopiva vaikeustaso: opiskelijan tulisi pitää itseään kyvykkäänä menestymään vaativiksi kokemiensa tehtävien parissa. (Tynjälä 2002; Anttila & Juvonen 2002; Anttila 2004.)

Tavoiteorientaatiot vaikuttavat oppilaan opiskelustrategioihin. Tehtäväorientaatiossa itse tekemisen kohde ja halu oppia motivoivat toimintaa. Oppilas toimii itseohjautuvasti eli ottaa vastuuta omasta oppimisestaan. Suoritusorientaatiossa oppilas haluaa saavuttaa opiskelussa menestystä ja sosiaalista hyväksyntää oppimistulosten avulla. Hän pyrkii pääsemään hyviin tavoitteisiin pienin ponnistuksin, mikä saattaa johtaa käyttämään pintasuuntautuneita opiskelustrategioita. Defensiivisessä orientaatiossa oppilas pyrkii estämään tiedon puutteen paljastumisen. Oppimisen kannalta hedelmällisin on tehtäväorientaatio. Tutkimuksilla on osoitettu, että opettajien vuorovaikutustyyli vaihtelee sen mukaan, millainen tavoiteorientaatio oppilaalla on, mikä vahvistaa tavoiteorientaatioita entisestään. (Tynjälä 2002; Anttila 2004.)

3.2 Soittamiseen motivoivia tekijöitä

Useissa aiheeseeni liittyvissä tutkimuksissa on selvitetty, mikä motivoi harrastamaan musiikkia. Soittamiseen innostavia tekijöitä on kysytty musiikkiopistossa opiskelevilta (Kosonen 2001), entisiltä musiikkiopistolaisilta (Ylinen 2008; Hietala 2009; Siirilä 2010) sekä aikuisilta musiikin harrastajilta (Louhivuori 2004; Salonen 2001; Satosuo 1998; Kauppinen & Sintonen 2004). Seuraavassa on koottuna vastauksia edellä mainituista tutkimuksista. Kaikissa vastauksissa toistui, että soittamiseen motivoi musiikki itsessään, musiikin parissa koetut elämykset, halu kehittyä, musiikkiharrastukseen liittyvät sosiaaliset suhteet sekä musiikki terveyden ja persoonallisen kasvun edistäjänä.

Mieleisen musiikin soittaminen ja kuunteleminen tuottaa nautintoa. Hienojen teosten soittaminen yksin tai kokoonpanossa innostaa soittamaan. Musiikki itse ja sen tuottamat tunteet motivoivat soittamiseen. Jos soittaminen on iso osa elämää, siitä ei voi kuvitella luopuvansa. ”No mä meen kyllä ihan sen musiikin tähden”, totesi eräs kansalaisopistossa musiikkia harrastava (Louhivuori 2004, 48).

Musiikin parissa koetut onnistumisen elämykset innostavat jatkamaan harrastusta. Onnistumiset liittyvät usein esiintymistilanteisiin. Monille esiintymiset ovat hauskoja ja kannustavia tilanteita varsinkin, jos yleisöltä saa positiivista palautetta. Onnistumisen kokemuksen voi saada myös harjoittellessa, jos harjoittelu sujuu toivotulla tavalla. Parhaimmillaan soittaessa voi saavuttaa niin kutsutun flow-kokemuksen, jossa kaikki

psykkinen energia ja keskittyminen kohdistuvat musiikkiin niin että soittaja unohtaa itsensä ja kokee olevansa yhtä soittamisen kanssa (Csikszentmihalyi 1990 teoksessa Tynjälä 2002).

Omien taitojen kehittäminen motivoi jatkamaan soittamista. Tavoitteellisuus ja halu oppia motivoivat harjoittelemaan. Soittotekniikan kehittyminen mahdollistaa yhä vaativamman ohjelmiston soittamisen. On hienoa tuntee osaavansa soittaa ja olevansa hyvä jossakin. Haasteisiin vastaaminen ja niiden voittaminen tuo mielihyvää, ja soittaja voi olla ylpeä itsestään.

Musiikin tekeminen yhdessä ja ystävien tapaaminen harrastuksen yhteydessä ovat tärkeitä kiinnostuksen ylläpitäjiä. Musiikin parissa saadut yhteiset kokemukset ja esimerkiksi esiintymismatkat soittoporukan kanssa lisäävät yhteenkuuluvuuden tunnetta. Haastatelluista kuorolaisista ja orkesterilaisista 95 % kokee sosiaaliset suhteet harrastuksen kannalta tärkeiksi tai erittäin tärkeiksi (Satosuo 1998, 53-54).

Lisäksi edellä mainituissa tutkimuksissa mainittiin musiikin vaikutus persoonalliseen kasvuun ja terveyteen. Musiikki piristää ja siitä saa voimaa ja energiaa. Yhteissoitto edistää terveyttä. Musiikki auttaa tunteiden ilmaisussa, ja sillä on terapeuttinen ja rentouttava vaikutus. Musiikkiharrastus ja sen myötä koetut elämykset vaikuttavat persoonallisuuden ja hyvän itsetunnon kehittymiseen.

3.3 Opettaja edistämässä sisäistä motivaatiota

Opettaja vaikuttaa opetustyyllillään oppilaan oppimisorientaatioon, opiskelustrategioihin ja motivaatioon. Opettaja voi tukea sisäisen motivaation, tehtäväorientaation ja itseohjautuvuuden kehitystä. Motivaation tukeminen vaatii opettajalta oppilaan syvällistä tuntemista ja kykyä mukauttaa opetusta yksilöllisesti oppilaan tarpeiden ja ominaisuuksien mukaan (Anttila 2004, 71-93).

Sisäisen motivaation kannalta paras palkinto on hyvin tehdystä työstä annettu kehu. Ulkoisten palkkioiden antaminen on tutkimusten mukaan jopa haitallista motivaation kannalta, sillä palkkio siirtää huomion pois itse toiminnasta. Kiinnostus itse tehtävää ja oppimista kohtaan vähenee, ja oppilaan tavoitteeksi tulee suoriutua tehtävästä mahdollisimman nopeasti. (Tynjälä 2002, 98-125.)

Motivaation kannalta hyödyllisimpiä ovat tehtävät, jotka ovat oppilaalle henkilökohtaisesti merkityksellisiä. Tämän opettaja voi huomioida esimerkiksi ohjelmiston valinnassa. (Tynjälä 2002, 108-110.) Opettajan tulisi innostaa oppilasta luomaan tavoitteita, joihin tämä kiinnittyisi. Päämääränä tulisi olla oppilaan sisäinen haaste, ei opettajan vaatimusten täyttäminen. (Kärjes-Peltola 2001, 10.) Ongelmallista on, jos soittotunneilla soitettu ohjelmisto on täysin irrallaan oppilaan muusta musiikillisesta ympäristöstä. Lähes kaikki oppilaat kuuntelevat vapaa-aikana vain kevyttä musiikkia, eikä musiikkiopiston tarjoama taidemusiikin harrastaminen ole heitä itseään lähellä. (Anttila 2004, 6.)

Sisäisellä motivaatiolla on suora yhteys syväsuuntautuneisiin opiskelustrategioihin (Tynjälä 2002, 125). Opettajan tehtävänä on opettaa musiikin lisäksi menestyksekkäitä opiskelustrategioita (Anttila 2004, 88-90). Syväsuuntautuneisuutta voi lisätä aktivoimalla oppilaan ajattelua ja tukemalla kognitiivisia toimintoja esimerkiksi antamalla oppilaan etsiä itse asian keskeisen sisällön ja keksiä esimerkkejä ja sovellusmahdollisuuksia. Tavoitteena on, että oppilas alkaa vähitellen nähdä oppimisen toistamisen ja muistamisen sijaan tiedon aktiivisena käsittelynä. (Tynjälä 2002, 124-125.) Myös vuoden 2002 opetussuunnitelman perusteissa sanotaan, että opettajan tulee kehittää oppilaan opiskelutaitoja ja oppimisympäristöä oppimiselle suotuisaksi ja oppilaan tulee oppia tarkkailemaan omaa opiskeluaan (Opetushallitus 2002, 1 §).

Sisäisen motivaation ja oppimisorientaation kehittymiseen tarvitaan oppimisympäristö, joka tukee omatoimisuutta, aloitteellisuutta ja itsenäisyyttä. Kontrollloiva auktoriteetti-ilmapisto tekee toiminnasta ulkoa ohjautuvaa ja suoritusorientoitunutta. Itseohjautuvuus on opittu ominaisuus, jonka kehittymiseen tarvitaan opettajan ja vanhemman tukea. Itsenäisyyttä voi edistää antamalla oppilaan valita kiinnostuksen mukaisia tehtäviä, päättää itse suorittamistavasta ja ajoituksesta. Vastuu siirtyy oppilaalle vähitellen, ja opettajan rooli muuttuu oppimisen ohjaajaksi. Kun oppilaat huomaavat opettajan arvostavan itsenäistä ajattelua ja työskentelyä, he alkavat toimia opettajan odotusten mukaisesti. Itseohjautuvuutta korostava ympäristö ei kuitenkaan tarkoita sitä, että oppilaat jätetään oman onnensa nojaan, vaan opettajan tuen tulee olla aina saatavilla. (Tynjälä 2002, 108-125.)

Tehtäväorientaation ja itseohjautuvuuden syntymiseen tarvitaan turvallinen oppimisympäristö, joka arvostaa yrittämistä ja sallii epäonnistumisia. Oppilaitosten

arviointikäytännöt ovat tärkeä tekijä: arviointi vaikuttaa motivaatioon, tavoiteorientaatioihin ja oppimisstrategioihin. Arvioinnin tulee olla linjassa opetuksen kanssa. Tehtäväorientaation kannalta parhaita ovat arviointimenetelmät, joissa korostuu oppilaiden yksilöllinen edistymisen ja oppimisen seuraaminen, ei vertailu tovereihin. Arvioinnin tehtävä on tarjota tietoa oppilaan edistymisestä. Epäonnistumisen pelkoa voidaan vähentää korostamalla, että virheet ovat osa oppimisprosessia. (Tynjälä 2002, Anttila 2004.)

4 TUTKIMUS

Tutkimukseni on laadullinen tutkimus, jossa on piirteitä toimintatutkimuksesta. Tutkimuksen tavoitteena on kehittää soitonopetusta vastaamaan harrastajien tarpeita. Tutkimustani suunniteltaessa jouduin valitsemaan, toteutanko kyselyn entisille musiikkiopistolaisille vai opettajille. Koska tutkimuksen näkökulmana ovat soitonopettajan mahdollisuudet vaikuttaa kestävän soittoharrastuksen syntyyn, päätin toteuttaa kyselyn opettajille. Lisäksi halusin hyödyntää opettajien yleiskäsitystä oppilaista. Opettajat ovat ehtineet opettaa useita oppilaita, joiden kokemuksia he voivat hyödyntää vastauksissaan.

4.1 Kyselylomaketutkimus

Päätin toteuttaa tutkimuksen sähköisenä kyselyinä, koska haastatteluun verrattuna kyselyllä on helpompi tavoittaa useita opettajia paikkakunnasta riippumatta. Kysely toteutettiin Webropol-pohjaan tehdyllä sähköisellä lomakkeella. Kysymyslomakkeen tekemisessä käytin apuna teosta Ikkunoita tutkimusmetodeihin (Aaltola & Valli 2001). Kysymyslomake on liitteenä (LIITE 1).

Tavoitin vastaajat Kanteleensoiton opettajat ry:n sähköpostilistan kautta. Sain yhdistyksen hallitukselta luvan käyttää sähköpostilistaa tutkimuksen tekemiseen. Sähköpostilistan kautta tavoitin 72 kanteleensoiton opettajaa. Lisäksi lähetin linkin kyselyyn kuudelle muulle kanteleensoiton opettajalle. Sain kahdeksantoista vastausta. Vastausprosentiksi tuli siten 23%. Luultavasti kyselyn pituus rajoitti vastaajien määrää.

4.2 Vastaajat

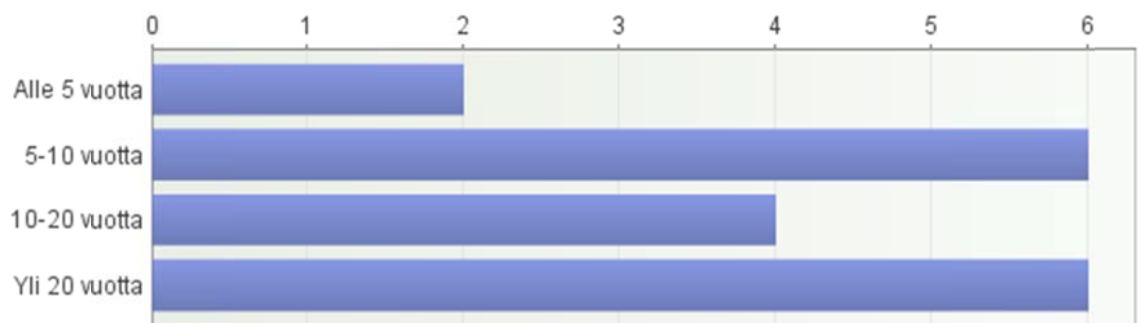
Kysely tavoitti 18 kanteleensoiton opettajaa, joista kaksi vastasi testikyselyyn ennen varsinaisen kyselyn lähettämistä. Testikyselyllä pyrin lisäämään tutkimukseni luotettavuutta ja kyselyssä saadut vastaukset otettiin mukaan aineistoon. Kaikki vastaajat olivat naisia. Tämä vastaa alan yleistä sukupuolijakaumaa, sillä lähes kaikki kanteleensoiton opettajat ovat naisia. Kaikki vastaajat olivat 20-49-vuotiaita, viisi vastaajista oli 20-29-vuotiaita, kuusi 30-39-vuotiaita ja seitsemän 40-49-vuotiaita.

Kaikilla vastaajista oli koulutusta alalle. Kymmenellä oli kandidaatin tai maisterin tutkinto musiikin alalta ja kahdeksalla ammattikorkeakoulun musiikkipedagogitutkinto. Yhtä lukuun ottamatta kaikki olivat suorittaneet pedagogiset opinnot. Yksi vastaaja oli suorittanut pedagogiset opinnot, mutta hänellä ei ollut musiikin alan koulutusta. Yksi vastaaja teki parhaillaan kansanmusiikin maisteriopintoja.

Vastaajilla oli opetuskokemusta (TAULUKKO 1) vaihtelevasti alle viidestä vuodesta yli kahteenkymmeneen vuoteen. Kaikki vastanneista olivat opettaneet musiikkiopistossa. Opetuskokemus muodostui (TAULUKKO 2) musiikkiopiston lisäksi kanteleleireiltä, kansalaisopistosta, yksityisestä musiikkikoulusta tai yksityisoppilaista sekä ammattiopiskelijoiden opettamisesta toisella asteella tai korkeakouluissa. Vastaajista 71 % on työskennellyt kanteleensoiton opettajana päätoimisesti ja 41 % sivutoimisesti.

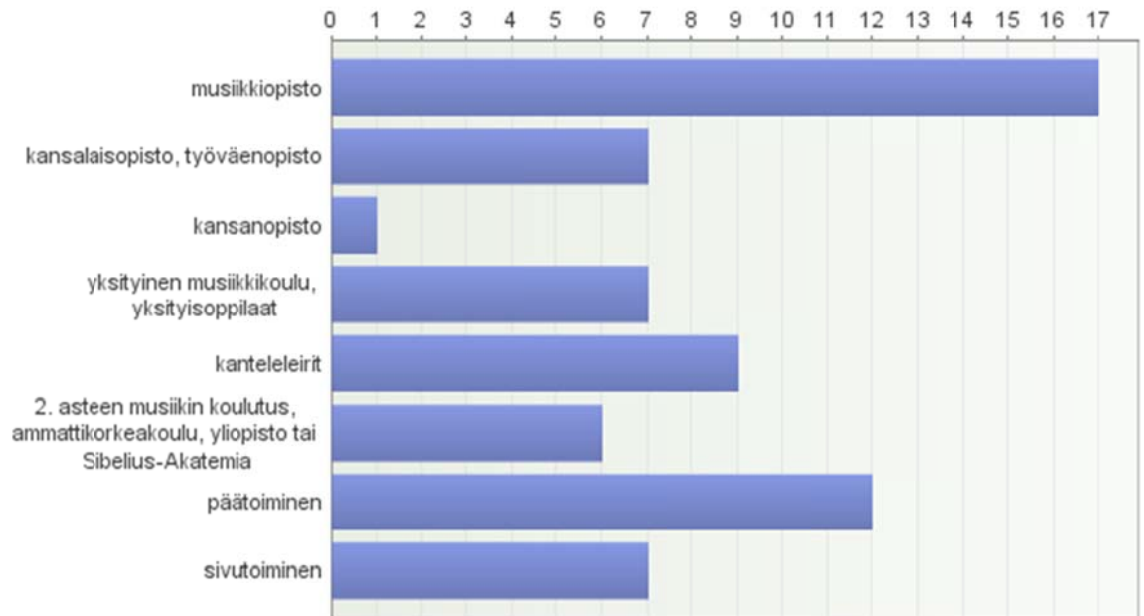
TAULUKKO 1. Opetuskokemuksen määrä

Vastaajien määrä: 18

TAULUKKO 2. Opetuskokemuksen muodostuminen

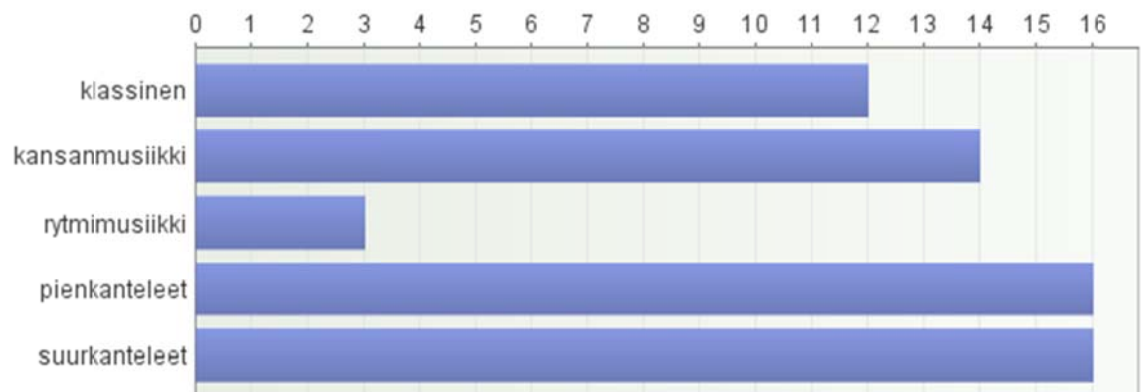
Vastaajien määrä: 17

Lisäksi kysyttiin vielä vastaajien opettamaa soittotyyliä (TAULUKKO 3). Pääosin opetetaan kansanmusiikkia ja klassista musiikkia. Vain kolme vastaajista opettaa rytmimusiikkia. Suuri osa vastaajista käyttää opetuksessa useamman tyylin musiikkia. Lähes kaikki opettavat sekä pien- että suurkanteleiden soittoa.

TAULUKKO 3. Opetettava soittotyyli

Vastaajien määrä: 17

5 TULOKSET

Tässä luvussa esittelen kyselyn tulokset aihealueittain. Näitä olivat soittoharrastuksen jatkuminen musiikkiopiston jälkeen, soittomotivaatio, valmiudet itsenäiseen harrastamiseen, musiikkiopisto tukemassa harrastamista ja aikuisen harrastusmahdollisuudet. Kyselylomake on liitteenä (LIITE 1).

5.1 Musiikkiopiston jälkeinen soittoharrastus ja harrastuksen jatkumiseen vaikuttavia tekijöitä

Tähän kyselyyn vastasivat kanteleensoiton opettajat, ja siksi musiikkiopiston päättävien oppilaiden soittoharrastuksen jatkumisesta ja harrastuksen päättymisen syistä saatiin vain opettajien karkea arvio. Tarkempia selvityksiä aiheesta ovat esimerkiksi Kärjes-Peltolan (2001), Hakalan (2004) ja Siirilän (2010) entisille musiikkiopistolaisille tekemät kysely- ja haastattelututkimukset.

5.1.1 Soittoharrastuksen jatkuminen musiikkiopiston jälkeen

Kyselyyn vastanneiden kanteleensoiton opettajien oli vaikea arvioida, miten heidän oppilaidensa soittoharrastus on jatkunut musiikkiopiston jälkeen. Heistä 50 % vastasi tietävänsä huonosti ja 28 % melko hyvin, miten harrastus jatkuu. Entisiin oppilaisiin ei yleensä pidetä yhteyttä musiikkiopiston päätyttyä, eivätkä opettajat siksi tiedä jatkuuko oppilaiden musiikkiharrastus.

Vastaajista 44 %:lla on alle kymmenen vuotta opetuskokemusta, eikä heillä ole vielä ollut montaa oppilasta, joka on päättänyt musiikkiopiston. Kyselyyn vastanneista 61 % on 20–39-vuotiaita, mikä vastaa yleistä tilannetta Suomessa. Koulutusta alalle on ollut vasta 1980-luvulta lähtien ja esimerkiksi vuonna 1996 Suomessa on ollut vain 17 pätevää kanteleensoiton opettajaa (Honkonen 1996, 5). Suuri osa opettajista ei siis ole vielä päässyt näkemään oppilaiden siirtymistä musiikkiopistolaisista musiikin harrastajiksi.

Kanteleensoiton opettajien arvion mukaan musiikkiopiston jälkeen heidän oppilaistaan

- erittäin moni haluaa jatkaa soittamista musiikkiopiston jälkeen

- melko moni soittaa kanteletta kotona itsekseen säännöllisesti
- erittäin harvan soittoharrastus jatkuu ohjatussa opetuksessa
- melko harva soittaa kanteletta yhtyeessä
- melko monen musiikkiharrastus jatkuu mutta ei kanteleen parissa
- melko monen harrastus unohtuu ja soittaminen on vähäistä
- erittäin harva jatkaa musiikin ammattiopintoihin
- melko harva soittaa lähes ammattimaisesti ja esiintyy säännöllisesti
- melko moni hyödyntää soittotaitoa muussa kuin musiikin alan ammatissa

Paljon on myös niitä, jotka kiireisten opintovuosien ja perheen perustamisen myötä palaavat soittoharrastuksen pariin.

Muutaman vuoden kuluttua soitto alkaa taas kiinnostaa, ja omat eväät riittävät harrastamiseen.

Oikeastaan kaikki ovat sanoneet että haluaisivat jatkaa soittamista mutta se ei ole mahdollista ainakaan ohjatusti.

Tyypillinen esimerkki on siis oppilas, joka haluaa jatkaa soittamista musiikkiopiston jälkeen ja soittaakin edelleen kotona itsekseen. Hän saattaa esiintyä tai hyödyntää soittotaitoa työssään. Hän ei kuitenkaan ole ohjatussa opetuksessa tai soita yhtyeessä. Lopulta harrastus unohtuu ja soittaminen jää vähäiseksi, mutta musiikkiharrastus jatkuu muussa muodossa. Myöhemmin kanteleensoitto alkaa taas kiinnostaa, ja musiikkiopistossa opitut taidot riittävät harrastamiseen.

5.1.2 Syyt kanteleensoittoharrastuksen päättymiseen

Kanteleensoiton opettajien vastauksissa elämäntilanteen muutosta, opiskelua ja toiselle paikkakunnalle muuttamista pidettiin tärkeimpinä syinä kanteleensoittoharrastuksen päättymiseen. Musiikkiopisto päättyy usein samoihin aikoihin, kun nuori itsenäistyy, ja suuressa elämänmuutoksessa soittaminen unohtuu. Samalla tulee muita harrastuksia ja kiinnostuksen kohteita eikä kanteleensoitolle jää aikaa.

Toinen tärkeä syy harrastuksen unohtumiseen on kontrollin ja tavoitteiden puute. Ilman esiintymisiä, opettajaa tai soittokavereita soittaminen voi olla hankalaa. Uudelta

opiskelupaikkakunnalta ei ehkä tunne muita kanteleensoittajia eikä harrastustoimintaakaan ole tarjolla. Voi olla vaikeaa saada aikaiseksi ja harrastaa itsenäisesti.

Niiltä, joilta minulla on ollut tilaisuus asiasta jälkikäteen tiedustella, olen saanut sen palautteen, että pitäisi olla joku, joka kuuntelisi tai kenen kanssa soittaisi.

Monet vastaajat sanoivat soittoharrastuksen päättyvän, jos se ei ole ollut tärkeä harrastus musiikkiopistoaikana.

Riippuu siitä, kuinka tärkeäksi oppilas on kokenut soittoharrastuksen muiden harrastusten joukossa. Jos se on yksi rakkaimmista harrastuksista ja motivaatio on lähtenyt oppilaasta itsestään, niin usein soitto jatkuu jatkossakin. Jos soittoharrastus on ollut enemmän vanhempien toive, niin todennäköisesti soitto loppuu musiikkiopiston jälkeen.

Myös välinpitämätön tai lannistava opettaja voi vaikuttaa harrastuksen päättymiseen. Eräs vastaaja sanoi musiikkiopiston tavoitteellisuuden vievän innostuksen.

Kun on saanut päättötodistuksen käteen, moni nuori ajattelee, että nyt pääsen eroon tästä asiasta. Näin olen valitettavan usein aistunut asian olevan.

5.1.3. Opettajan mahdollisuudet vaikuttaa harrastuksen jatkumiseen

Opettaja voi vaikuttaa kestäväen soittoharrastuksen syntyyn musiikkiopiston aikana ja musiikkiopiston päättyessä. Musiikkiopiston aikana tärkeintä on hyvän musiikkisuhteen edistäminen ja ”*musiikin ihanuuksien näyttäminen oppilaille*”, kuten eräs vastaaja hienosti ilmaisi. Opettaja voi kasvattaa oppilaista harrastajamuusikoita, joilla on valmiuksia itsenäiseen harrastamiseen.

Musiikkiopiston päättyessä soitonopettaja voi ottaa puheeksi harrastuksen tulevaisuuden. Harrastuksen jatkumisesta soittotuntien päättyttyä voi puhua jo hyvissä ajoin. Opettaja voi kertoa eri vaihtoehdoista jatkaa kanteleensoittoa. Hän voi pyytää oppilaan mukaan harrastusryhmään tai antaa yhteystietoja opettajille tai aktiivisille harrastajille. Hän voi auttaa selvittämään, onko uudella opiskelupaikkakunnalla kanteleopetusta tai soittokavereita. Opettaja voi kannustaa ottamaan yksityistunteja, jatkamaan esiintymistä ja

soittamaan edelleen omaksi iloksi. Hän voi myös itse pitää yhteyttä oppilaaseen soittotuntien päätyttyä.

Monet vastaajat olivat sitä mieltä, että soitonopettajan ei tarvitse yrittää edistää soittoharrastuksen jatkumista. Heidän mielestään oppilaat saavat itse päättää, jatkavatko harrastusta. Lisäksi vastaajat kokivat olevansa jo niin työllistettyjä, etteivät pystyisi ottamaan vastuulleen harrastajaryhmien vetämistä. Musiikkiopiston puitteissa harrastajaryhmien perustaminen olisi mahdollista vain avoimella puolella, mikä on todella kallista oppilaalle.

Omasta mielestäni on tärkeää, että soittoharrastuksen tulevaisuudesta puhutaan, ja että opettaja pyrkii antamaan hyviä vaihtoehtoja ja kannustamaan harrastuksen jatkamiseen. Mielestäni musiikkiopiston opettajan ei kuitenkaan tarvitse pitää oppilaisiin yhteyttä musiikkiopiston päätyttyä, vaikka muutama vastaaja sitä ehdottikin. Uskon, että opettaja voi vaikuttaa oppilaan käsitykseen siitä, tarkoittaako musiikkiopiston päättyminen harrastuksen päättymistä, vai voisiko harrastukselle löytää uuden muodon musiikkiopiston jälkeen.

5.1.4 Kantele instrumenttina

Lähes puolet vastaajista oli sitä mieltä, että instrumentilla ei ole merkitystä harrastuksen jatkumiseen. Kanteleella ei ole heidän mielestään suurta roolia harrastuksen jatkumisessa. Useimmat vastaajat näkivät kanteleessa instrumenttina monia hyviä puolia. Kantele on monipuolinen soitin, jolla voi soittaa monen tyylistä musiikkia kuten esimerkiksi popmusiikkia. Kantele pitää sisällään monenlaisia soittimia ja soittotyylejä. Kanteletta voi soittaa yksin tai yhdessä tai esimerkiksi säestää muita instrumentteja tai laulua. Kanteleensoittaja ei tarvitse erillistä säestäjää. Kanteleen kaunista sointia pidettiin myös positiivisena asiana. Monet oppilaat ihastuvat ja kiintyvät nimenomaan kanteleeseen soittimena. Hiljaisesta äänestä ei aiheudu meluhaittoja ja lisäksi kantele on terapeutin soitin ja sopii hyvin improvisointiin.

Toisaalta hiljainen ääni rajoittaa soittokavereiden valintaa, sillä isossa kokoonpanossa kanteleen ääni jää muiden soitinten alle. Yhteissoittomahdollisuuksien löytäminen voi muutenkin olla kanteleensoittajalle vaikeaa. Kanteleensoittaja ei voi osallistua

harrastajaorkestereihin kuten orkesterisoittajat. Kanteleryhmiä on huonosti tarjolla. Kanteleensoittajasta voi myös tuntua vaikealta mennä itselle vieraaseen kokoonpanoon soittamaan.

Myös kanteleeseen liittyvät käytännön asiat voivat vaikuttaa harrastamiseen. Kantele on iso ja raskas soitin, ja soittimen ja soittopöydän kuljettaminen on työlästä. Toisaalta pianoon verrattuna kantele on helppo kuljettaa, eikä sitä siksi niin herkästi jätetä lapsuudenkotiin opiskelupaikkakunnalle muutettaessa. Kanteleiden kallis hinta voi olla esteenä harrastuksen jatkumiselle, jos oppilaalla ei ole varaa hankkia koneistokanteletta. Toisaalta vastaajat kehuivat uusien kanteleiden hyvää laatua ja kiinnostavaa ja värikästä ulkonäköä.

Kantele on edelleen melko harvinainen ja tuntematon soitin, mikä voi olla sekä hyvä että huono asia. Kanteletta saatetaan edelleen pitää vanhanaikaisena ja kansanmusiikkiin rajoittuneena soittimena. Toisaalta kanteleen eksoottisuus kiinnostaa, ja kanteleensoittaja voi saada positiivista huomiota. Kantelemusiikki on toivottua esimerkiksi sukujuhlissa, ja muutenkin esiintymispyynnöt saattavat jatkua musiikkiopiston jälkeen.

Oppilas, joka on musiikkiopistovuosina esiintynyt paljon kanteleen kanssa, haluaa usein myös jatkaa esiintymistä esimerkiksi opiskelupiireissä. Monet haluavat edistää kanteleensoittoa ja näyttää omia taitojaan.

5.2 Soittomotiivaatio

Kyselyn soittomotiivaatioon liittyvässä osiossa selvitettiin, mikä motivoi soittamaan kanteletta. Lisäksi opettajat saivat kertoa, kuinka he edistävät oppilaidensa motivaatiota. Tärkeimpiä motivoijia ovat mieleisen musiikin soittaminen, esiintyminen ja soittoharrastukseen liittyvät ystävyysuhteet.

5.2.1 Soittamiseen motivoivia tekijöitä

Kestävän soittomotiivaation kannalta tärkein motivaation lähde on musiikki itsessään. Musiikista nauttiminen ja mieleisten kappaleiden soittaminen innostavat soittamaan. Ohjelmiston monipuolisuus ja toivekappaleiden soittaminen motivoivat.

Musiikista nauttimisen lisäksi soittokaverit ovat toinen kahdesta tärkeimmästä kestävästä motivaation lähteestä. Ystävyysuhteiden muodostuminen soittoharrastuksen parissa ja musiikkia harrastavat kaverit innostavat soittoharrastukseen. Yhteissoitto lisää motivaatiota, samoin kanteleleirit, joilla tutustuu muihin kanteleensoittajiin. Myös esiintymiset motivoivat. Osa oppilaista motivoituu tavoitteista, joita voivat olla esiintymisten lisäksi tasosuoritukset ja kilpailut.

Oppiminen ja oman kehityksen huomaaminen on yksi tärkeimmistä motivaattoreista. Oppimisen ja oivaltamisen ilo ja halu oppia uusia asioita pitävät yllä motivaatiota. On mukava huomata, että harjoittelun myötä hankalat asiat muuttuvat helpommiksi. Ylipäänsä kaikki soittamiseen liittyvät onnistumisen kokemukset edistävät motivaatiota.

Lisäksi kannustusta soittamiseen saa soitonopettajalta ja perheeltä. Opettajan oma innostuneisuus ja mukavat soittotunnit sekä hyvä opettaja-oppilassuhde lisäävät motivaatiota. Myös vanhempien osallistuminen kannustamalla ja harrastusta rahoittamalla on tärkeää. Opettajalta ja perheeltä saadut kehu ilahduttavat.

5.2.2 Opettajan mahdollisuudet edistää motivaatiota

Vastaajista 71 % ilmoitti keskustelewansa motivaatiosta oppilaidensa kanssa. Loput 29 % ilmoittivat keskustelewansa motivaatiosta melko harvoin.

Opettaja voi edistää oppilaan motivaatiota panostamalla mukaviin soittotunteihin. Opettajan innostunut ja positiivinen asenne ja tuntien kannustava ilmapiiri lisäävät motivaatiota. Opettaja voi kannustaa soittamiseen ja tartuttaa omaa innostustaan. Opettaja-oppilassuhteessa tärkeää on kuunteleminen ja opettajan ja oppilaan välinen luottamus. Opettajan täytyy tuntea oppilaansa ja oppia tietämään, mikä ketäkin motivoi parhaiten.

Pyrin toiminnallani vahvistamaan tunnetta, että soittaminen on kivaa, soittamisen kautta ja sen myötävaikutuksella koetaan hienoja juttuja.

Oppiminen on yksi tärkeistä motivaattoreista ja opettajan tehtävänä on auttaa oppimisessa. Opettaja kannustaa harjoitteluun ja opettaa säännölliseen harjoittelurytmiin esimerkiksi

harjoittelupäiväkirjan avulla. Opettaja neuvoo, mitä täytyy harjoitella, jotta oppilas edistyisi. Tavoitteet tulee asettaa yksilöllisesti oppilaan lähtökohtien, luonteen ja toiveiden mukaan. Opettaja voi saada oppilaan itsekin huomaamaan, kuinka harjoittelu tuottaa tulosta ja soittotaito kehittyy. Opettajan tai edistyneempien oppilaiden soitto on esimerkkinä siitä, mihin kaikkeen soitolla voi päästä.

Hyvät kappalevalinnat edistävät motivaatiota. Ohjelmiston tulee olla monipuolista ja innostavaa. Lisäksi hyvä keino motivaation lisäämiseksi on oppilaan toivekappaleiden soittaminen. Radiosta tutun lempikappaleen soittaminen on hyväksi havaittu keino motivaatiopulan uhatessa.

Esiintymiset, yhteissoitto ja soittokaverit ovat tärkeitä motivaattoreita. Opettajan tulee järjestää sopivasti esiintymisiä. Samoin yhteissoiton järjestäminen on opettajan tehtävä. Yhteissoitossa voi myös huomioida kaverisuhteet tutustuttamalla oppilaita toisiinsa tai järjestämällä kaverukset samaan yhtyeeseen.

Eräs vastaaja mainitsi tärkeäksi seikaksi muusikkoidentiteetin muodostumisen:

Itse asiassa nyt kun mietin, niin juuri positiivisen muusikkoidentiteetin rakentuminenhan se kaikkein eniten motivoi. Se siis, että oppilas kokee olevansa muusikko, kanteleensoittaja.

Oikean identiteetin tärkeyden puolesta puhuu myös Pauliina Ylinen työssään *Musiikkioppilaitokset harrastajaksi kasvamisen näyttämönä* (2008). Hänen mukaansa harrastajaidentiteettiä on vaikea rakentaa ympäristössä, joka ihailee virtuooseja ja ammattilaisia. (Ylinen 2008, 17-18.)

5.3 Valmiudet itsenäiseen harrastamiseen

Vastaajista 82% on sitä mieltä, että musiikkiopiston perustason suorittaneilla on hyvät tai erittäin hyvät valmiudet jatkaa harrastusta itsenäisesti.

Jos opsin sisältö jonkun kohdalla toteutuu, on tällä henkilöllä kaikki mahdollisuudet elinikäiseen soittoharrastukseen.

5.3.1 Musiikilliset taidot

Itsenäisen soittoharrastuksen kannalta tärkeimmät taidot ovat nuotinlukutaito ja korvakuulolta soittamisen taito. Näitä tarvitaan uusien kappaleiden opetteluun nuotista tai levyiltä korvakuulolta. Myös vapaa säestys on keskeinen taito itsenäiselle harrastajalle. Valmiita kantelesovituksia on harvoin tarjolla, ja siksi vapaa säestys on itsestään selvä opetettava. Vapaata säestystä voi opetella esimerkiksi tekemällä säestyksen oppilaan toivekappaleeseen, josta ei ole olemassa valmista kantelesovitusta.

Koska valmiita kantelesovituksia on vähän, kanteleelle sovittaminen on hyödyllinen taito. Ylipäätään oman musiikin tekeminen sovittamalla, säveltämällä tai improvisoimalla on hyödyllistä harrastuksen jatkumisen kannalta. Vastaajat pitivät musiikin perusteiden hallintaa tärkeänä taitona. Erityisesti mainittiin rytmiiikan osaaminen. Hyödyllisintä on musiikin perusteiden ymmärtäminen käytännössä kanteleen kautta. Myös transponointi mainittiin hyödyllisenä taitona.

Lisäksi perussoittotekniikan hallintaa pidettiin tärkeänä. Kanteleen kohdalla soittotekniikka ei onneksi ole yhtä vaativaa kuin esimerkiksi jousi- ja puhallinsoittimissa. Esimerkiksi Hakalan (2004) haastattelututkimuksessa soittotekniikan heikentyminen aktiivisen harjoittelun päätyttyä esti omaksi iloksi soittamista. Itsekriittisyys saa soittajan kuulemaan soittonsa puutteellisena eikä soittotekniikka riitä musiikkiopistoaikeisten kappaleiden soittamiseen. (Hakala 2004, 28-36.) Uskoakseni kanteleen kohdalla tekniikalla ei ole yhtä merkittävää roolia, kunhan perustekniikka on hallussa.

Musiikillisiin taitoihin liittyvissä vastauksissa toistui opettajien kommentti, että edellä mainitut taidot kuuluvat opetussuunnitelmaan ja ovat läsnä kaikilla soittotunneilla.

5.3.2 Muut taidot

Muita itsenäisen harrastuksen kannalta tärkeitä taitoja kysyttäessä varsinaisten taitojen ohii nousi oikea asenne. Itsenäinen harrastaja tarvitsee rohkeutta, uskallusta, ennakkoluulottomuutta ja päättäväisyyttä. Hänellä tulee olla motivaatiota, innostusta ja

rakkautta musiikkia kohtaan. Hän tarvitsee oma-aloitteisuutta, keskittymiskykyä ja pitkäjänteisyyttä soittoharrastuksen säännöllisyyden ylläpitämiseen. Itsenäisen harrastajan täytyy luottaa omiin kykyihinsä, ymmärtää, että hän voi itse tehdä jotain tilanteensa eteen, ja uskoa, että hän voi itse löytää sopivat ratkaisut.

Vastauksista erottui muutama keskeisin itsenäiseen harrastamiseen tarvittava taito. Tärkein näistä on taito hankkia uutta ohjelmistoa. Uutta ohjelmistoa voi löytää esimerkiksi kirjastosta, internetistä, levyiltä tai nuottikaupoista. Ohjelmiston hankkimista olisi hyvä opetella jo musiikkiopiston aikana suunnittelemalla ohjelmistoa yhdessä ja soittamalla oppilaan toivekappaleita.

Toinen keskeinen taito on soittimen virittäminen ja kunnossapito. Kanteleensoittajalle virittäminen on ehdoton taito. Lisäksi olisi hyvä osata vaihtaa katkennut kieli ja tietää, missä soittimen voi huollattaa.

Kolmas tärkeä taito on itsenäiseen työskentelyyn kykeneminen. Itsenäisen harrastajan täytyy osata toimia itse omana opettajanaan: nähdä mitä soitossa haluaa kehittää, tietää miten kannattaa harjoitella ja kuinka selvittää hankalista paikoista. Eräs vastaaja kertoi harjoittelutekniikkaa opeteltavan niin sanotun omaksumistehtävän avulla:

Omaksumistehtäviä harjoitellaan jo pienempienkin soittajien kanssa. Oppilaat saavat viikoksi kotiin opeteltavaksi uuden helpohkon kappaleen. He saavat valita tehtävän muutaman kappaleen joukosta. Seuraavalle viikolle he ovat harjoitelleet ja viimeistelleet sen "esityskuntoon" ihan itsenäisesti. Oppilaat saavat itse päättää, kumman tehtävän he tekevät taide-musiikin tutkinnoissa: prima vistan vai omaksumistehtävän. Molempia harjoitellaan lukuvuoden aikana.

Muutama vastaaja sanoi, että vaikka monet taidot ovat hyödyllisiä, hyvin vähilläkin taidoilla voi pärjätä. Omaksi iloksi harrastamisessa ei tarvita välttämättä edes nuotinlukutaitoa.

5.3.3 Opettaja kasvattamassa itsenäisiä harrastajia

Opettaja voi kasvattaa oppilasta kohti itsenäistä harrastamista antamalla vastuuta vähitellen hänelle itselleen. Itsenäiseen työskentelyyn voi opettaa antamalla vastuullisia tehtäviä

oppilaan kykyjen mukaan. Oppilas saa valita itse kappaleita ja suunnitella oppimistaan. Hän voi tehdä itse sovituksia ja miettiä kappaleiden tulkintaa. Hän saa vastuuta omasta harjoittelustaan ja esiintymisistä.

Tärkeää on, ettei oppilas saa opettajalta kaikkea valmiina, vaan että opettaja pyrkii vähitellen tekemään itsestään tarpeettoman. Oppilaiden voi esimerkiksi antaa työskennellä ryhmissä keskenään, eikä opettajan tarvitse olla kaikissa harjoituksissa mukana. Oppilaan omaa ajattelua voi aktivoida kyselemällä sen sijaan, että antaisi valmiita neuvoja. Oppilaan tulee oppia itse ymmärtämään, miksi mitään asiaa harjoitellaan, mikä on tärkeintä ja kuinka vaikeat paikat voi selvittää.

Opettaja voi myös vaikuttaa oppilaan asenteeseen ja uskoon omiin kykyihinsä. Oppilaan tulee oppia luottamaan itseensä ja ymmärtämään, että hänen tekemänsä musiikki on ainutlaatuista ja arvokasta. Opettaja voi kehua ja kannustaa sekä osoittaa luottavansa oppilaan taitoihin ja taiteelliseen näkemykseen.

Lisäksi opettajan tulee seurata oppilaan taitojen kehittymistä henkilökohtaisen opetussuunnitelman avulla. Tavoitteita asetetaan ja seurataan yhdessä oppilaan kanssa. Opettaja arvioi oppilaan osaamista edellä mainituissa, itsenäisen harrastamisen kannalta tärkeissä asioissa ja tukee oppilaita yksilöllisesti.

5.4 Musiikkiopisto ja elinikäinen harrastaminen

Vastaajien mielestä musiikkiopisto vastaa hyvin harrastajien tarpeisiin ja sopii siten hyvin soiton harrastamiseen. Musiikkiopisto-opintojen tärkeimpänä tavoitteena pidettiin hyvän musiikkisuhteen syntymistä.

5.4.1 Musiikkiopiston tavoitteet

Esitin kyselylomakkeessa kolme väittämää musiikkiopiston tavoitteista:

1. Tärkeintä on saavuttaa ahkeralla harjoittelulla erinomainen soittotaito. Tavoitteena on, että lahjakkaimmat jatkavat musiikin ammattiopintoihin.

2. Tärkeintä on hyvän musiikkisuhteen syntyminen. Tavoitteena on, että kanteleensoitosta tulee lähes kaikille elinikäinen harrastus.
3. Soittaminen on suurimmalle osalle lapsuuden harrastus, ja on luonnollista että se päättyy jossakin vaiheessa.

Kahdeksastatoista vastaajasta yksitoista (61 %) valitsi keskimmäisen vaihtoehdon eli hyvän musiikkisuhteen syntymisen ja elinikäisen kanteleensoittoharrastuksen tärkeimmäksi tavoitteeksi. Kukaan ei valinnut ensimmäistä tai kolmatta vaihtoehtoa. Seitsemän vastaajaa muotoili oman suhtautumisensa avoimeen vaihtoehtoon.

Myös kaikki vapaasti vastanneet pitivät hyvää musiikkisuhdetta tärkeimpänä tavoitteena. He halusivat tarkentaa, että tärkeintä ei ole elinikäinen kanteleensoittoharrastus, vaan musiikkiharrastus voi jatkua myös muussa muodossa esimerkiksi toisen instrumentin parissa, laulamalla, käymällä konserteissa tai tanssimalla.

Monet vastaajat myös mainitsivat musiikin muita hyötyjä. Musiikkiharrastus tukee lasten ja nuorten kasvua ja kehittää itsetuntoa. Musiikki on hyväksi aivojen kehitykselle ja edistää oppimista. Musiikin parissa oppii pitkäjänteisyyttä ja opiskelutekniikoita. Musiikki kehittää luovuutta ja sosiaalisia taitoja.

Sekä koululla että musiikkiopistolla on myös yleissivistävä tarkoituksensa. Kaikkea opittua ei suoraan sovelleta arkielämään koulun jälkeen, silti se on vaikuttanut lapsen/nuoren kasvuun ja kehitykseen.

Soittoharrastuksesta myönteisen kokemuksen saanut aikuinen laittaa myös omat lapsensa todennäköisesti harrastamaan musiikkia, silläkin on suuri merkitys minulle kasvattajana.

Missään tapauksessa en kuitenkaan pidä yksinomaisena tai suurimpana tavoitteenani musiikkikasvattajana sitä, että oppilailleni tulisi syntyä musiikkiopistovuosinaan elinikäinen harrastus. Se hyvä musiikkisuhde on tärkein. Mutta mitä se itse kullekin aikuiselle, aikanaan musiikkiopistoa käyneelle merkitsee, on eri asia. Jos joku kokee, että on tyytyväinen musiikin harrastaja ilman aktiivista soittamista, ei siinä ole mitään vikaa. Jos taas kyllin paljon haluaa soittaa, niin senhän kyllä sitten varmaankin tekee! Eivät kaikki joskus jalkapalloa pelanneetkaan tee sitä koko ikäänsä, vaan saattavat kokeilla montaakin liikuntalajia!

Omasta mielestäni on tärkeää, että musiikkiopisto tarjoaa hyvän musiikkisuhteen lisäksi edellytykset elinikäisen kanteleensoittoharrastuksen syntymiselle. Tietenkin jokainen voi jatkaa musiikkiharrastusta itselleen mieluisimmassa muodossa, mutta mielestäni

musiikkielämän monipuolisuuden kannalta olisi hienoa, jos pianistien, kitaristien ja laulajien lisäksi myös harrastajakantelistit voisivat näkyä musiikkielämässä.

5.4.2 Harrastajat musiikkiopistossa

Vastaajien mielestä oli vaikea arvioida musiikkioppilaitosjärjestelmää, sillä erilaisia musiikkioppilaitoksia, rehtoreita, opetussuunnitelmia, opettajia ja oppilaita oli heidän mielestään vaikea yleistää. Vastaajat olivat melko yksimielisiä siitä, että musiikkiopisto sopii hyvin soiton harrastamiseen. He ovat eri mieltä tai täysin eri mieltä väitteestä ”Harrastajasoittajien kannattaisi valita musiikkiopiston sijaan yksityinen musiikkikoulu”. Muutaman vastaajan mielestä elinikäiseen harrastamiseen kasvattamisessa on vielä kehitettävää, eivätkä harrastajien tarpeet määrää oppisisältöjä.

Musiikkiopiston opetussuunnitelma ja oppisisällöt vastaavat hyvin harrastajien tarpeita. Vastaajat mainitsivat, että opetussuunnitelmat ovat joustavia. Varsinkin yhteissoiton ja musiikkiopistossa syntyneiden kaverisuhteiden hyödystä kestäväälle musiikkiharrastukselle vastaajat ovat täysin samaa mieltä. Myös musiikin perusteiden opintoja pidettiin harrastajille hyödyllisinä. Muutamat vastaajat tosin mainitsivat, että osalle oppilaista tasosuoritukset, yhteissoitto ja musiikin perusteiden opinnot eivät ole mieleisiä.

Myös musiikkiopiston tasosuorituksia pidettiin harrastajille hyödyllisinä. Tasosuorituksissa soitettava ohjelmisto on mielekästä oppilaan oman harrastamisen kannalta. Ohjelmistossa on monipuolista valinnanvaraa, ja oppilas saa vaikuttaa itse kappaleiden valitsemiseen. Vastaajien mielestä musiikkiopistoissa tehtävä arviointi tukee kestäväää soittomotivaatiota. Vastaajat painottivat, että arviointi tulee toteuttaa niin että se tukee oppilaan soittomotivaatiota ja oppimista.

Taidemusiikin tasosuoritusohjeissa on onneksi päästy eroon ammattiin valmentamisesta, mihin siellä vielä jokunen vuosi sitten pyrittiin.

Vaikeinta oli arvioida musiikkiopiston ilmapiirin vaikutusta harrastamiseen. Vastaajista 28 % ei osannut sanoa, kannustaako ilmapiiri elinikäiseen harrastamiseen. Suurin osa, 50 %, kuitenkin vastasi ilmapiirin kannustavan harrastamiseen.

Meillä on hyvä ryhmähenki ja pidetään paljon leirejä ja osallistutaan moneen juttuun ryhmänä, se antaa rohkeutta ja esiintymisintoa.

Vastausten perusteella musiikkiopistojen ilmapiirin ja arviointikäytäntöjen voidaan päätellä muuttuneen reilusti positiivisempaan ja oppilasta tukevampaan suuntaan. Esimerkiksi Tampereen ja Turun konservatorioissa lukuvuonna 1988–1989 opintonsa keskeyttäneet kuvailivat konservatorion ilmapiiriä kilpailuhenkiseksi ja kireäksi. He kokivat suorituspaineita. Oppilaat jakautuivat statusryhmiin menestyksen mukaan, mikä esti ystävyysuhteiden syntymisen. Pahimmassa tapauksessa opettajat kilpailivat oppilaidensa tutkintotuloksilla. (Mustalahti & Taipale 1992 teoksessa Lehtonen 2004, 53.)

Muutama vastaaja ehdotti, että musiikkiopisto voisi tukea elinikäistä soittoharrastusta esimerkiksi tarjoamalla harrastajaorkesteritoimintaa. Näin aikuiset harrastajat saisivat myös näkyä musiikkiopistossa lasten lisäksi. Uskoakseni tällä on merkitystä sille, minkälaisia mahdollisuuksia nuoret näkevät soittoharrastuksensa tulevaisuudelle.

5.5 Aikuisen kanteleensoittoharrastus

Vastauksista kävi ilmi, että aikuisille kanteleensoittajille suunnatun harrastustoiminnan tarjonta riippuu paikkakunnasta. Joillakin paikkakunnalla tarjontaa on hyvin, toisilla ei lainkaan. Paikkakunnan tarjonnasta riippuen harrastajasoittaja voi osallistua yhteissoittoon esimerkiksi kansalaisopiston ryhmässä. Yhteissoitto voi olla kanteleyhtyeessä, pelimannipiirissä, opiskelijaorkesterissa tai kamarimusiikkikokoonpanossa soittamista. Pelimannipiirissä kantele saattaa kuitenkin jäädä jalkoihin, ja orkesterissa esimerkiksi harpun osuudet eivät välttämättä sovellu kanteleelle.

Soittotunteja on mahdollista jatkaa joko ottamalla yksityistunteja, jatkamalla musiikkiopiston avoimella osastolla tai menemällä ammattiopiskelijoiden harjoitusoppilaaksi. Ammattiopiskelijoita on valitettavasti vain muutamilla paikkakunnilla. Musiikkiopiston avoin puoli taas on todella kallis vaihtoehto, sillä valtion avustus ei kohdistu siihen. Mielestäni järkevä vaihtoehto olisi ottaa yksityistunteja harvakseltaan, esimerkiksi kerran kuussa. Näin harrastus ei kävisi liian kalliiksi eikä myöskään vaatisi liikaa aikaa. Yksi hyvä keino jatkaa harrastusta ovat kanteleleirit. Leireillä on tarjontaa myös aikuisille. Monesti leiritkin ovat kuitenkin melko kalliita.

Kolme vastaajaa sanoi, ettei omalla paikkakunnalla ole lainkaan harrastustarjontaa kanteleensoittajalle. Neljä vastaajaa ei tiennyt, minkälaista tarjontaa omalla paikkakunnalla tai muualla Suomessa on.

Lisäksi vastaajat saivat miettiä, voisiko harrastustoimintaa olla tarjolla nykyistä enemmän. Noin puolet vastaajista oli sitä mieltä, että enemmän harrastustoiminnalle olisi kysyntää. Muutama vastaaja ei osannut sanoa, olisiko kysyntää. Noin puolet oli sitä mieltä, että enemmän harrastustoiminnalle ei ole kysyntää. Perusteluksi sanottiin, että tarjontaa on jo hyvin omalla paikkakunnalla tai että nuorilla aikuisilla ei ole aikaa kanteleensoittoharrastukselle.

Vastaajat ehdottivat perustettavaksi erilaisia kanteleille sopivia yhteissoittomuotoja kuten kantelemuskareita, kansanmusiikkiryhmiä ja seka- ja kanteleorkestereita. Ryhmiä ehdotettiin perustettavaksi kansalaisopiston tai musiikkiopiston avoimen puolen alaisuuteen. Ongelmaksi saattaa muodostua toiminnan rahoitus, sillä ilman valtion avustusta maksut voivat olla harrastajille liian korkeita.

Luulisin, että hyvä opettaja saisi kyllä ohjattavakseen vaikka ja mitä, jos vain löytyisi palkanmaksaja.

Lisäksi tarvittaisiin enemmän tietoa tarjonnasta. Soittajat, joilla kantele pölyttyy kaapissa, täytyisi saada houkuteltua mukaan yhteissoittotoimintaan.

6 POHDINTA

Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää, miten soitonopettaja voi edistää kestävän soittoharrastuksen syntyä musiikkiopistossa. Tutkin aihetta kanteleensoiton opettajille tehdyllä sähköisellä teemakyselyllä. Kyselyn osa-alueita olivat harrastuksen jatkuminen musiikkiopiston jälkeen, soittomotivaatio, valmiudet itsenäiseen harrastamiseen, musiikkiopistojärjestelmä ja aikuisen harrastusmahdollisuudet. Tutkimusongelman kannalta merkittävimpiä osia kyselyssä olivat soitonopettajaan liittyvät kysymykset: soitonopettajan vaikutus harrastuksen jatkumiseen ja soitonopettajan keinot tukea kestävää soittomotivaatiota sekä musiikillisia ja ei-musiikillisia valmiuksia itsenäiseen harrastamiseen.

Monet tärkeimmistä esille nousseista keinoista ovat aivan tavallisia, musiikkiopisto-opetuksen jokapäiväisiä asioita, jotka löytyvät myös opetussuunnitelman perusteista. Hyvä musiikkisuhde nousi esiin sekä motivaation että musiikkiopiston tavoitteiden kohdalla. Opettajan tehtävänä on näyttää musiikin ihanaudet ja osoittaa, että soittaminen on hauskaa. Monet itsenäiseen harrastamiseen tarvittavat taidot, kuten nuotinlukutaito, korvakuulolta soittamisen taito ja vapaa säestys, ovat soittotuntien perusasioita. Opettaja voi vaikuttaa motivaatioon panostamalla mukaviin soittotunteihin ja auttamalla oppimisessa ja oman kehityksen huomaamisessa. Tärkeää on opettajan oma innostus ja positiivinen asenne.

Opettaja voi opettaa itsenäisen työskentelyn taitoja ja siirtää vastuuta vähitellen oppilaalle itselleen. Vastauksissa nousi esille taito etsiä ja harjoitella uutta ohjelmistoa itsenäisesti ilman opettajaa. Keskeistä on oppilaan oikea asenne: itsenäiseen harrastamiseen tarvitaan rohkeutta ja sinnikkyyttä. Opettaja voi olla tukemassa itseluottamuksen ja pitkäjänteisyyden kehittymistä.

Vastausten perusteella kanteleensoiton opettajilla on vaihtelevia kokemuksia aikuisille suunnatusta harrastustarjonnasta. Tarjonta riippuu paikkakunnasta. Toiset olivat sitä mieltä, että enemmän tarjonnalle olisi kysyntää, toisten mielestä taas tarjontaa oli tarpeeksi tai tarjonnalle ei ole kysyntää, koska aikuiset eivät ehdi harrastaa musiikkia. Harrastusmuodoiksi ehdotettiin erilaisia yhteissoittomuotoja kuten harrastajaorkestereita. Ongelmaksi saattaa muodostua toiminnan rahoitus.

Tulokset kertovat vastaajien edustavan sosiokonstruktivistista oppimiskäsitystä, joka korostaa oppilaan aktiivista roolia tiedon käsittelijänä, itseohjautuvuuteen kasvattamista sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen merkitystä oppimiselle. Päivi Tynjälällä (2002) ja Mikko Anttilalla (2004) on hyvin samansuuntaisia ajatuksia esimerkiksi vastuun siirtämisestä vähitellen oppilaalle itselleen. Soittamiseen motivoivat keskeisimmät tekijät, musiikki itsessään ja yhteissoitto, olivat samoja kuin esimerkiksi Erja Kososen (2001) tutkimuksessa. Samoin soitonopettajien arviot harrastuksen jatkumisesta ja syistä harrastuksen päättymiseen vastasivat aiempia tutkimuksia (Kärjes-Peltola 2001; Hakala 2004; Siirilä 2010): halua soittamiseen on, mutta muun muassa elämänmuutos ja ajan puute vaikuttavat harrastuksen päättymiseen.

Ennako-oletuksiani tärkeämmäksi tuloksissa nousi oikean asenteen merkitys harrastuksen jatkumiselle. Olin jättänyt asenteen huomioimatta kyselyä tehdessä. Ehkä asenteen unohtaminen johtui siitä, että itselläni on vastauksissa kuvailtuja luonteenpiirteitä, kuten oma-aloitteisuutta ja innostusta. Vastausten ja lähdekirjallisuuden perusteella oivalsin myös, että on tärkeää kytkeä musiikinopetus oppilaan muuhun elämään esimerkiksi toivekappaleita soittamalla. Näin soittotunneilla opitut asiat eivät jää irrallisiksi, vaan niitä voidaan hyödyntää myös musiikkiopiston ulkopuolella.

Minua hämmästytti, että osa vastaajista ei pitänyt soittoharrastuksen jatkumista tavoiteltavana asiana. Heille riitti, että oppilas saa hyvän musiikkisuhteen ja yleissivistystä. Omasta mielestäni tavoitteet voi asettaa korkeammallekin, sillä hyvän musiikkisuhteen saamiseen on helpompia ja nopeampia, yhteiskunnalle taloudellisesti järkevämpiä vaihtoehtoja kuin kymmenen vuoden musiikkiopisto-opiskelu soittotunteineen, yhteissoittotunteineen, teorioineen ja tasosuorituksineen. Toisaalta vastauksia käsitellessäni ja keskustellessani aiheesta opiskelukavereideni ja entisten musiikkiopistolaisten kanssa olen oppinut vähitellen hyväksymään, että musiikkiopistossa saavutettu soittotaito menee usein osittain ”hukkaan”. Musiikin opiskelusta voi olla paljon iloa ja hyötyä muullakin tavalla kuin soittamalla.

Tutkimus on ollut onnistunut ja täyttänyt tavoitteet. Olen erityisen tyytyväinen siihen, että onnistuin tiivistämään kyselyn vastaukset selkeäksi tekstiksi, joka tuo esille tasapuolisesti kaikkia näkemyksiä ja josta käy ilmi, mitkä olivat yleisimmät vastaukset. Kyselylomaketutkimus oli toimiva menetelmä. Käytin lomakkeessa paljon avoimia

kysymyksiä, mikä oli hyvä ratkaisu, sillä vastaajat saivat vastata vapaammin ja tuoda esille myös ajatuksia, jotka eivät tulleet itselleni mieleen.

Ongelmana voidaan pitää kyselyn laajuutta, pituutta ja työläyttä. Monet vastaajat kommentoivat kyselyn olleen pitkä. Vastausprosentti (23 %) jäi pieneksi varmasti juuri kyselyn pituuden takia. Mielestäni 18 vastaajaa on kuitenkin riittävä määrä ottaen huomioon, että kyseessä on ammattikorkeakoulun opinnäytetyö. Vastaajissa oli eri-ikäisiä ja siten erilaista työkokemusta saaneita henkilöitä, joilla oli tutkimusaiheesta erilaisia mielipiteitä.

Eniten kritiikkiä aiheutti valintani toteuttaa kysely entisten musiikkiopistolaisten sijaan soitonopettajille. Monet vastaajista kirjoittivat vapaisiin kommentteihin, että kysely kannattaisi tehdä opintonsa päättäneille soittajille. Olen itse kuitenkin tyytyväinen valintaani toteuttaa kysely opettajille. Kyselyssä tuli esille uusia ajatuksia opettajan mahdollisuuksista vaikuttaa harrastuksen jatkumiseen. Kärjes-Peltolan (2001), Hakalan (2004) ja Siirilän (2010) entisille musiikkiopistolaisille tekemät tutkimukset keskittyvät selvittämään, miten musiikkiopisto-opinnot vaikuttavat oppilaiden elämään aikuisena. Oma työni tarjoaa käytännön keinoja, joiden avulla voidaan edistää harrastuksen jatkumista.

Sen sijaan olisin voinut rajata kysymyksiä koskemaan enemmän aiheita, joista opettajat tietävät eniten. Kyselyn soittoharrastuksen jatkumiseen, musiikkiopistojärjestelmään ja aikuisen musiikkiharrastukseen liittyvät kysymykset tuottivat vain opettajien epävarmoja arvioita. Vastaajat kommentoivat, etteivät tiedä, jatkuuko oppilaiden harrastus, sillä oppilaisiin ei yleensä pidetä yhteyttä soittotuntien päätyttyä. Syitä harrastuksen päättymiseen pitäisi heidän mukaansa kysyä oppilailta, ei opettajilta. Toisaalta on kiinnostava verrata opettajien arvioita esimerkiksi Kärjes-Peltolan (2001) ja Ylisen (2008) tutkimusten tarjoamiin tietoihin. Opettajat esimerkiksi näkivät musiikkiopiston harrastamisympäristönä paljon positiivisemmassa valossa kuin Ylisen haastattelemat entiset musiikkiopistolaiset.

Yksityiskohtana mainitsen Webropol-sivuston puutteen: tulosraportissa kaikkien vastaajien tulokset näkyvät yhdessä, eikä vastauksia ole mahdollista tarkastella vastaaja kerrallaan. Vastaajien erottelusta olisi ollut hyötyä, sillä vastaajat mainitsivat monesti samoja asioita eri kysymyksien yhteydessä. Nyt en voinut erottaa, onko kyseessä yksi henkilö, joka vastaa

samalla tavalla joka kysymykseen, vai monta eri henkilöä, joilla sama asia tuli mieleen eri kysymyksien kohdalla.

Tutkimusta tehdessä olen saanut huomata, että aiheeni jakaa mielipiteitä: osan mielestä aihe on tärkeä ja ajankohtainen, osan mielestä taas täysin turha. Osa kiitteli erinomaisesta aiheesta, halusi ehdottomasti saada valmiin työn luettavaksi ja kehotti lähettämään artikkelin Kantele-lehteen tai Suomen musiikkioppilaitosten liittoon. Osa taas näki, ettei harrastuksen jatkumisessa ole mitään ongelmaa. ”Vaikka en mä tiedä onko tästä jotain hyötyä jollekin, mutta saat ainakin opinnäytetyösi tehtyä”, kommentoi eräs vastaaja.

Ainakin itselleni työstäni on ollut hyötyä: Olen jo ottanut käyttöön opetuksessani työssä ehdotettuja keinoja motivaation ja itsenäisen työskentelyn tukemiseksi. Olen oppinut tutkimusta tehdessäni todella paljon: olen lukenut kiinnostavaa kirjallisuutta ja ajatuksia herättäviä tutkimuksia, saanut vastauksista uusia ideoita opetukseen ja lisäksi käynyt hyödyllisiä keskusteluja soitonopettajien, entisten musiikkiopistolaisten ja opiskelukavereideni kanssa. Nyt osaan tuoda elinikäisen harrastuksen kannalta tärkeitä sisältöjä esille opetuksessani, mutta toisaalta kykenen myös hyväksymään, etteivät soittotunnit aina johda elinikäiseen harrastamiseen.

Toivon, että tutkimukseni herättää kiinnostusta myös muissa soitonopettajissa instrumentista riippumatta ja että työssä esitetyistä käytännön keinoista on apua heille. Itseäni kiinnostaisi kuulla myös musiikkiopistossa kanteletta soittaneiden nuorten aikuisten ajatuksia aiheesta. Aiemmissa elinikäistä soittoharrastusta koskevissa tutkimuksissa kaikki vastaajat ovat olleet klassisen musiikin soittajia, pääosin orkesterisoittajia tai pianisteja. Siksi olisi kiinnostava saada keskusteluun musiikkiopistossa kansanmusiikkia ja kanteleensoittoa opiskelleiden mielipiteitä.

LÄHTEET

Aaltola, J. & Valli, R. 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Juva: PS-kustannus.

Aho, M. 2004. Uskollinen ystävämme. Teoksessa E. Kauppinen & S. Sintonen (toim.) Musikaalinen elämä, 47–56.

Anttila, M. & Juvonen, A. 2002. Kohti kolmannen vuosituhannen musiikkikasvatusta. Joensuu University Press.

Anttila, M. 2004. Musiikkiopistopedagogiikan teoriaa ja käytäntöä. Joensuun yliopistopaino.

Hakala, E. 2004. Soitatko vielä? Musiikkiopisto-opiskelijoiden musiikkiharrastuksen muuttuminen opiston jälkeisinä vuosina. Opinnäytetyö. Helsinki: Stadia, Musiikin koulutusohjelma.

Hietala, A. 2009. Harrastajaorkesterissa soittamisen lumo. Ylioppilaskunnan Soittajissa soittavien kokemuksia harrastuksestaan. Tutkielma, Sibelius-Akatemia, musiikkikasvatuksen osasto.

Honkonen, U. 1996. Kanteleensoiton opetus Suomessa - kartoitus opettajien toimenkuvasta ja alan tulevaisuudesta. Helsinki: Sibelius-Akatemia.

Jalkanen, P. Laitinen, H. & Tenhunen A. 2010. Kantele. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Kauppinen, E. & Sintonen, S. (toim.) 2004. Musikaalinen elämä. Helsinki: Kansanvalistusseura.

Kosonen, E. 2001. Mitä mieltä on pianonsoitossa? 13–15-vuotiaiden pianonsoittajien kokemuksia musiikkiharrastuksestaan. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä Studies in the Arts 79.

Kärjes-Peltola, P. 2001. Lapsuuden musiikkiopisto-opintojen merkitys aikuiselämässä. Musiikkitieteen pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto: Taiteiden tutkimuksen laitos.

Lappalainen, V. 2004. Erään tien sävelkulkuja. Teoksessa E. Kauppinen & S. Sintonen (toim.) Musikaalinen elämä, 57–78.

Lehtonen, K. 2004. Maan korvessa kulkevi... Johdatus postmoderniin musiikkipedagogiikkaan. Turun yliopiston kasvatustieteiden laitos.

Louhivuori, S. 2004. ”Yhessä soitetaan ja parannetaan maalimaan siinä samalla!” Musiikkiharrastus kansalaisopisto-opiskelijan elämässä. Teoksessa Niemelä, S. & Luutonen, M. (toim.) Taitava ihminen – toimiva kansalainen. Aikuisopiskelun motiiveja ja merkityksiä. Helsinki: Kansanvalistusseura.

Salonen, T. 2001. Pianonsoitto aikuisiän harrastuksena. Haastattelututkimus pianonsoiton motivaatiosta. Musiikkitieteen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Satosuo, A. 1998. Kestävän musiikkiharrastuksen synty. Kasvatustieteen syventävien opintojen tutkielma. Helsingin yliopisto, opettajankoulutuslaitos.

Siirilä, R. 2010. Ilon elämyksiä vai pettymyksen kokemuksia - Alajärven musiikkiopiston arviointikysely. Kokkola: Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu.

Tynjälä, P. 2002. Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita. Tammer-Paino Oy, Tampere.

Ylinen, P. 2008. Musiikkioppilaitokset harrastajaksi kasvamisen näyttämönä. Helsingin yliopisto: Soveltavan kasvatustieteen laitos. Pro gradu -tutkielma.

Internet-lähteet:

[Heikkilä, S. 2011.](#)

<http://kantele.net/ensimmainen-kansainvalinen-kantelekipailu-ja-tapahtuma-helsingissa-27-%E2%80%935/4116> (15.2.2013)

Espoon kaupunki. 2012. Espoon työväenopiston opinto-ohjelma syksy 2012.

http://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=ty%C3%B6v%C3%A4enopisto+ espoo&source=web&cd=8&cad=rja&sqi=2&ved=0CEUQFjAH&url=http%3A%2F%2Fwww.espo.fi%2Fdownload%2Fnoname%2F%257B3BF2D14B-1EA3-4100-9448-5C731D2E92DE%257D%2F24771&ei=wZ1xUL_7DNCP4gSm04GACA&usg=AFQjCNFmDb9ERd2omQj1yGZcwdzeczC2S9w (7.10.2012)

Helsingin kaupunki. 2012. Helsingin työväenopiston musiikin opinto-ohjelma syksy 2012.

http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/79a8cd804a14e6e5b4dbf4b546fc4d01/13_Tyovis_s12_Musiikki.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=79a8cd804a14e6e5b4dbf4b546fc4d01 (7.10.2012)

Musiikkikoulu Laulun taikaa. 2012. <http://www.lauluntaikaa.fi/lukukausimaksut.html> (7.10.2012)

Musiikkikoulu Musike 2012. http://www.musiikkikoulumusike.net/?page_id=14 (7.10.2012)

Opetushallitus. Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2002

http://www.oph.fi/download/123013_musiik_tait_ops_2002.pdf (25.5.2012)

Suomen virallinen tilasto (SVT): Vapaa-aikatutkimus [verkkojulkaisu]. 2002. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 18.2.2013]. Saantitapa:

http://www.stat.fi/til/vpa/2002/vpa_2002_2005-01-26_tie_001.html

Vantaan kaupunki 2012. Vantaan aikuisopiston opinto-ohjelma syksy 2012.

http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/79848_Opinto-ohjelma.pdf (7.10.2012)

Kyselytutkimus kanteleensoittoharrastuksen jatkumisesta musiikkiopiston jälkeen

Millaista opetusta musiikkiopistossa pitäisi tarjota, jotta kanteleensoittoharrastus jatkuisi musiikkiopiston jälkeen? Miten soitonopettaja voi tukea kestävän soittoharrastuksen syntyä?

Tämä kyselytutkimus on osa opinnäytetyötäni Centria-ammattikorkeakoulussa (entinen Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu). Opinnäytetyötäni ohjaa musiikin ja pedagogiikan yliopettaja Kirsti Rasehorn. Opiskelen neljättä vuotta kansanmusiikkia pääinstrumenttinani kantele ja valmistun keväällä musiikkipedagogiksi (AMK). Opiskelun lisäksi opetan kanteleensoittoa sijaisena Härmänmaan musiikkiopistossa ja kursseilla muun muassa Kokkolan seudun opistossa sekä pidän yksityisoppilaita. Ennen musiikin ammattiopintoja olen ollut yksityisoppilaana muutamilla opettajilla Espoossa, joten minulla itselläni ei ole kokemusta musiikkiopisto-opiskelusta.

Tutkimuksen aiheena on soittoharrastuksen jatkuminen musiikkiopiston jälkeen. Suomen musiikkioppilaitoksissa opiskelee satoja kanteleensoittajia, jotka saavuttavat vuosien harjoittelulla hyvän soittotaidon. Musiikkiopiston päätyttyä säännölliseen soittotuntiin tottunut oppilas jää yhtäkkiä yksin soittoharrastuksensa kanssa. Osa musiikkiopiston päättävistä ei halua jatkaa soittoharrastusta. Vapaa-aikaa on rajoitetusti eikä kaikkea ehti harrastaa. Tämän tutkimuksen kannalta merkittäviä ovat kuitenkin nimenomaan oppilaat, jotka haluaisivat jatkaa kanteleensoittoa, mutta ovat musiikkiopiston jälkeen tyhjän päällä: he ovat tottuneet musiikkiopiston tarjoamaan kontrolliin ja säännöllisyyteen eivätkä osaa jatkaa harrastusta itsenäisesti ilman opettajaa. Uskoakseni tähän "haluaisi soittaa muttei oikein saa aikaiseksi tai osaa" -ryhmään kuuluu suuri osa musiikkiopiston päättävistä oppilaista.

Tutkimukseni päämääränä on selvittää, miten soitonopettaja voisi kasvattaa oppilaistaan itsenäisiä harrastajia, joilla on valmiuksia ja innostusta jatkaa kanteleensoittoa myös aikuisena. Kysely keskittyy oppilaisiin, jotka ovat suorittaneet joko perustason tai musiikkiopistotason päättötodistuksen sekä oppilaisiin joilla on tätä vastaava soittotaito vaikka todistus puuttuisi. Elinikäisellä soittoharrastuksella tarkoitan harrastusta, joka jatkuu myös aikuisiällä enemmän tai vähemmän säännöllisenä. Se voi olla kotona itsekseen soittamista, satunnaisia esiintymisiä tai kanteleyhtyeessä tai ohjatussa ryhmässä soittamista. Elinikäistä soittoharrastusta on myös satunnainen soittaminen, vaikka välissä olisi taukoja.

Kyselyyn vastaaminen vie noin puoli tuntia. Vastaukset tulee palauttaa 22.10.2012 mennessä. Vastauksia käsitellään tutkimuksessa luottamuksellisesti ja nimettöminä. Kyselyyn vastanneet voivat saada valmiin opinnäytetyön sähköpostiinsa kevään 2013 aikana. Opinnäytetyön lähettämistä varten pyydän lähettämään sähköpostiosoitteen sähköpostiini.

Kiitos vastauksesta!

Kirsi Savolainen

Taustatiedot**1. Sukupuoli**

- Nainen
 Mies

2. Ikä

- alle 20 vuotta
 20-29 vuotta
 30-39 vuotta
 40-49 vuotta
 50-59 vuotta
 yli 59 vuotta

3. Koulutus musiikin alalla

- Toisen asteen tutkinto (musiikkiopisto, konservatorio)
 Ammattikorkeakoulututkinto (musiikkipedagogi AMK)
 Ylempi ammattikorkeakoulututkinto (YAMK)
 Yliopistotutkinto (kandidaatti, maisteri)
 Yliopiston jatkotutkinto (lisensiaatti, tohtori)

Muita opintoja, mitä?

Opiskelen tällä hetkellä, mitä?

Ei opintoja

4. Oletko suorittanut pedagogiset opinnot?

- Kyllä
 En

5. Opetuskokemus

- Alle 5 vuotta
 5-10 vuotta
 10-20 vuotta
 Yli 20 vuotta

6. Minkälaisesta opetuksesta opetuskokemuksesi pääosin muodostuu?

- musiikkiopisto
 kansalaisopisto, työväenopisto
 kansanopisto
 yksityinen musiikkikoulu, yksityisoppilaat
 kanteleleirit
 2. asteen musiikin koulutus, ammattikorkeakoulu, yliopisto tai Sibelius-Akatemia
 päätoiminen
 sivutoiminen

7. Opettamasi soittotyylit

- klassinen
 kansanmusiikki
 rytmimusiikki
 pienkantelet
 suوركantelet

Musiikkiopisto-opintojen jälkeinen kanteleensoittoharrastus

8. Tiedätkö miten oppilaidesi kanteensoittoharrastus jatkuu musiikkiopiston jälkeen?

	erittäin huonosti	huonosti	melko hyvin	hyvin	erittäin hyvin
Tiedän	☐	☐	☐	☐	☐

9. Oman arviosi mukaan kuinka suuri osuus oppilaistasi musiikkiopiston jälkeen

	erittäin harva	melko harva	melko moni	erittäin moni	en osaa sanoa
jatkaa musiikin ammattiopintoihin	☐	☐	☐	☐	☐
soittaa lähes ammattimaisesti ja esiintyy säännöllisesti	☐	☐	☐	☐	☐
hyödyntää soittotaitoa muussa kuin musiikin alan ammatissa	☐	☐	☐	☐	☐
soittoharrastus jatkuu ohjatussa opetuksessa	☐	☐	☐	☐	☐
soittaa kanteletta yhtyeessä	☐	☐	☐	☐	☐
soittaa kanteletta kotona itselleen säännöllisesti	☐	☐	☐	☐	☐
musiikkiharrastus jatkuu mutta ei kanteleen parissa	☐	☐	☐	☐	☐
harrastus unohtuu, soittaminen on vähäistä	☐	☐	☐	☐	☐
ei halua jatkaa soittamista musiikkiopiston jälkeen	☐	☐	☐	☐	☐

10. Kommentteja**11. Mikä kuvaa parhaiten suhtautumistasi musiikkiopisto-opintojen tavoitteisiin?**

- Tärkeintä on saavuttaa ahkeralla harjoittelulla erinomainen soittotaito.
- Tavoitteena on, että lahjakkaimmat jatkavat musiikin ammattiopintoihin.
 - Tärkeintä on hyvän musiikkisuhteen syntyminen. Tavoitteena on, että kanteleensoitosta tulee lähes kaikille elinikäinen harrastus.
 - Soittaminen on suurimmalle osalle lapsuuden harrastus, ja on luonnollista että se päättyy jossakin vaiheessa.
 - Muu, mikä?

Kestävä soittomotivaatio**12. Mitkä asiat motivoivat oppilaita soittamaan kanteletta?**

13. Mitkä näistä ovat parhaita motivoijia, jos tavoitteena on kestävä soittomotivaatio ja elinikäinen soittoharrastus?

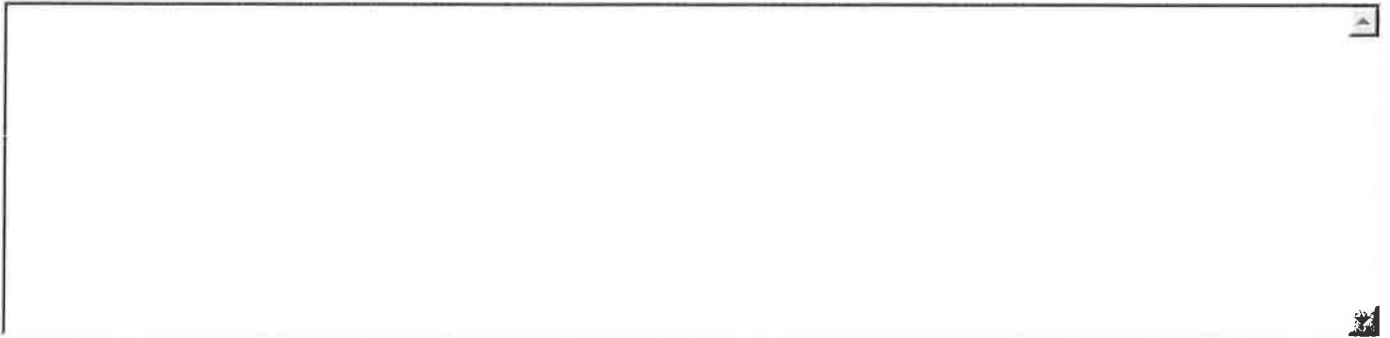
14. Miten sinä edistät oppilaidesi motivaatiota?

15. Keskusteletteko motivaatiosta oppilaidesi kanssa?

- kyllä
- melko harvoin
- ei

16. Mitkä asiat vaikuttavat siihen, ettei soittoharrastus jatku musiikkiopiston jälkeen?

17. Voiko soitonopettaja vaikuttaa joihinkin näistä asioista?

A large, empty rectangular text box with a thin black border, intended for the respondent's answer to question 17. It contains no text or markings.

18. Miten soittoharrastuksen jatkumiseen tai päättymiseen vaikuttaa se, että soittimena on juuri kantele? Millaisia erityispiirteitä kanteleella on verrattuna muihin instrumentteihin?

A large, empty rectangular text box with a thin black border, intended for the respondent's answer to question 18. It contains no text or markings.

Valmiudet itsenäiseen soittoharrastukseen

Lukioikäinen oppilaasi on suorittanut musiikkiopiston oppimäärän. Kanteletunnit loppuvat. Oppilas on aina ollut innokas soittaja ja haluaisi edelleen jatkaa soittamista.

19. Kuinka hyvät valmiudet musiikkiopiston perustason suorittaneilla on jatkaa harrastusta itsenäisesti?

- erittäin hyvät
- hyvät
- kohtalaiset
- huonot
- erittäin huonot

20. Mitkä musiikilliset taidot ovat erityisen tärkeitä itsenäisen soittoharrastuksen kannalta?

21. Mitä muita taitoja itsenäinen harrastaja tarvitsee?

22. Nostatko esiin näitä asioita omassa opetuksessasi? Miten?

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for the respondent to write their answer to question 22. There are small, faint icons in the top right and bottom right corners of the box.

23. Millä muilla tavoilla opettaja voi tukea oppilaansa itsenäistymistä?

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for the respondent to write their answer to question 23. There are small, faint icons in the top right and bottom right corners of the box.

24. Kuinka hyvin ajatus elinikäisestä soittoharrastuksesta sopii tämänhetkiseen musiikkiopistojärjestelmään?

	täysin eri mieltä	eri mieltä	en oaa sanoa	samaa mieltä	täysin samaa mieltä
Ajatus elinikäisestä soittoharrastuksesta vastaa hyvin musiikkiopiston opetussuunnitelman tavoitteita.	☐	☐	☐	☐	☐
Musiikkiopiston oppisisällöt vastaavat harrastajan tarpeita.	☐	☐	☐	☐	☐
Tutkinnoista on hyötyä harrastajalle.	☐	☐	☐	☐	☐
Tutkinnoissa soitettava ohjelmisto on mielekästä oppilaan oppilaan oman harrastamisen kannalta.	☐	☐	☐	☐	☐
Musiikkiopistossa tehtävä arviointi tukee kestäväää soittomotiivaatiota.	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteissoitto on hyödyllistä harrastuksen jatkumisen kannalta.	☐	☐	☐	☐	☐
Musiikin perusteiden opinnot ovat hyödyllistä harrastuksen jatkumisen kannalta.	☐	☐	☐	☐	☐
Musiikkiopiston ilmapiiri kannustaa elinikäiseen harrastamiseen.	☐	☐	☐	☐	☐
Musiikkiopistossa syntyneet kaverisuhteet vaikuttavat harrastuksen jatkumiseen.	☐	☐	☐	☐	☐
Harrastajasoittajan kannattaisi valita musiikkiopiston sijaan yksityinen musiikkikoulu.	☐	☐	☐	☐	☐

25. Kommentteja

26. Millaista musiikkiopiston päättävälle kanteleensoittajille sopivaa ohjattua harrastustoimintaa on tällä hetkellä tarjolla paikkakunnallasi tai muualla Suomessa?

27. Olisiko kysyntää enemmän harrastustoiminnalle? Anna esimerkkejä.

Lopuksi

28. Muita ajatuksia

29. Kommentoi tätä tutkimusta ja kyselyä.